EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 6.12.2024.
COM(2024) 571 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

SEPTĪTAIS ZIŅOJUMS SASKAŅĀ AR VĪZU REŽĪMA ATCELŠANAS APTURĒŠANAS MEHĀNISMU

Satura rādītājs

IEVADS **2**

I. ES KAIMIŅREĢIONA VALSTIS **6**

1. VALSTIS, KURĀS BEZVĪZU REŽĪMS IR SPĒKĀ MAZĀK NEKĀ SEPTIŅUS GADUS **6**

GRUZIJA **6**

UKRAINA **13**

KOSOVA* **19**

2. VALSTIS, KURĀS BEZVĪZU REŽĪMS IR SPĒKĀ ILGĀK NEKĀ SEPTIŅUS GADUS **24**

ALBĀNIJA **24**

BOSNIJA UN HERCEGOVINA **28**

MOLDOVAS REPUBLIKA **31**

MELNKALNE **34**

ZIEMEĻMAĶEDONIJA **38**

SERBIJA **41**

II. AUSTRUMKARĪBU VALSTIS **44**

III. LATĪŅAMERIKA **47**

SECINĀJUMS **52**

* *Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.*

Ievads

Vīzu režīma liberalizācija ir bijusi nozīmīgs elements ES instrumentu kopumā sadarbībai ar trešām valstīm migrācijas, drošības un tiesiskuma jomā. Tā sekmē mobilitāti un tiešus personiskus kontaktus. Tā var veicināt ceļojumu un tūrisma nozari un sekmē apmaiņu kultūras un akadēmiskajā jomā. Tā var veicināt arī diplomātiskās attiecības un starptautisko sadarbību, ideālā gadījumā izraisot plašāku politisko mijiedarbību dažādās jomās, piemēram, tirdzniecības un ekonomiskās sadarbības, drošības, inovācijas un tehnoloģiju jomā.

Vienlaikus Komisijas veiktā ES bezvīzu režīmu uzraudzība ir parādījusi, ka **bezvīzu ieceļošana var būt arī būtisku migrācijas un drošības problēmu cēlonis, kas ir jārisina**. Arī šajā ziņojumā īpaša vērība pievērsta vīzu politikas saskaņošanai, ieguldītājiem paredzētām pilsonības shēmām, sadarbībai atpakaļuzņemšanas jomā un nepamatotiem patvēruma pieteikumiem. ES trešām valstīm piešķirtā atbrīvojuma no vīzu prasības galvenais mērķis ir atvieglot ceļošanu, nodrošinot bezvīzu ieceļošanu un īstermiņa uzturēšanos Šengenas zonā uz laiku, kas nepārsniedz 90 dienas jebkurā 180 dienu laikposmā. Personām, kas rada drošības risku ES un tās dalībvalstīm, nevajadzētu ļaut ceļot uz Šengenas zonu bez vīzas, savukārt personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība vai kuras uz ilgāku laiku apmetas uz dzīvi ES, būtu jāizmanto piemērojamās shēmas un iespējas.

Lai labāk risinātu problēmas, kas saistītas ar bezvīzu shēmām un jebkādu iespējamu bezvīzu ieceļošanas ļaunprātīgu izmantošanu, Komisija 2023. gada oktobrī ierosināja **pārskatīt vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu**[1], proti, atvieglot mehānisma aktivizēšanu un palielināt tā preventīvo ietekmi. Komisija mudina Eiropas Parlamentu un Padomi ātri pabeigt sarunas par priekšlikumu un nodrošināt tā pieņemšanu.

Ziņojuma tvērums – jauna stratēģiska un globāla pieeja

ES bezvīzu režīmu pastāvīga uzraudzība ir Komisijas būtisks uzdevums ES vīzu politikas veiksmīgai darbībai un Šengenas zonas vispārējai drošībai. Regulas (ES) 2018/1806 (“Vīzu regula”)[2] 8. panta 4. punktā ir noteikts, ka Komisijai ir pienākums pienācīgi pārraudzīt to, vai valstis, kuru valstspiederīgajiem pēc vīzu režīma liberalizācijas dialoga sekmīgas noslēgšanas ir noteikts bezvīzu režīms ieceļošanai Šengenas zonā, nepārtraukti izpilda prasības, kas jāizpilda, lai piemērotu atbrīvojumu no vīzu prasības, un regulāri sniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei. Šajā nolūkā **Komisija kopš 2017. gada saskaņā ar vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu**[3] **ir pieņēmusi sešus ziņojumus**, kas attiecas uz **bezvīzu režīma partnervalstīm Rietumbalkānos** (Albāniju, Bosniju un Hercegovinu, Melnkalni, Ziemeļmaķedoniju un Serbiju) un **Austrumu partnerībā** (Gruziju, Moldovas Republiku (turpmāk “Moldova”) un Ukrainu).

Pēc 2023. gada maija paziņojuma[4] sestajā ziņojumā tika izmantota plašāka pieeja, lai nodrošinātu **visaptverošāku un stratēģiskāku uzraudzību un ziņošanu, – tādējādi tas aptvēra ne tikai ES kaimiņvalstis, bet arī visas bezvīzu režīma trešās valstis, kas saskaras ar īpašām problēmām**,

---

1 Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz apturēšanas mehānisma pārskatīšanu groza Regulu (ES) 2018/1806, COM(2023)642 final.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1806 (2018. gada 14. novembris), ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru valstspiederīgajiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru valstspiederīgajiem minētā prasība neattiecas, OV L 303, 28.11.2018., 39. lpp.

3 COM(2017) 815 final (pirmais ziņojums), COM(2018) 856 final (otrais ziņojums), COM(2020) 325 final (trešais ziņojums), COM(2021) 602 final (ceturtais ziņojums), COM(2022) 715 final/2 (piektais ziņojums), COM(2023) 730 final (sestais ziņojums).

4 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par ES bezvīzu režīmu uzraudzību, COM(2023) 297 final.

kuras, ja netiks risinātas, var būt iemesls apturēšanas mehānisma iedarbināšanai. Tāpēc Komisija pirmo reizi paplašināja ģeogrāfisko tvērumu un ziņoja arī par **sešām bezvīzu režīma trešām valstīm, kuras īsteno ieguldītājiem paredzētas pilsonības shēmas**, proti, Antigvu un Barbudu, Dominiku, Grenādu, Sentkitsu un Nevisu, Sentlūsiju un Vanuatu[5].

ES kaimiņreģiona valstis

Kā prasīts Vīzu regulas 8. panta 4. punktā, arī septītajā ziņojumā ir iekļauts pilnīgs novērtējums par to, vai **Gruzija** un **Ukraina** joprojām ievēro vīzu režīma liberalizācijas prasības, jo tās ir pabeigušas savus attiecīgos vīzu režīma liberalizācijas dialogus mazāk nekā pirms septiņiem gadiem. Turklāt pēc tam, kad sekmīgi noslēdzās ES un Kosovas dialogs par vīzu režīma liberalizāciju un atbrīvojuma no vīzu prasības piemērošanu Kosovai no 2024. gada 1. janvāra[6], šajā ziņojumā ir iekļauta arī pirmā prognožu analīze par vīzu režīma liberalizācijas prasību nepārtrauktu izpildi **Kosovā**.

Attiecībā uz valstīm, kuras dialogu par vīzu režīma liberalizāciju ir pabeigušas pirms vairāk nekā septiņiem gadiem[7] (**Albānija, Bosnija un Hercegovina, Melnkalne, Moldova, Serbija** un **Ziemeļmaķedonija**), ziņojumā joprojām ir uzsvērtas konkrētas problēmas, kas saistītas ar bezvīzu ieceļošanu un/vai kas rada konkrētus neatbilstīgas migrācijas vai drošības riskus ES, piemēram, vīzu politikas saskaņošana, ieguldītājiem paredzētās pilsonības shēmas, sadarbība atpakaļuzņemšanas jomā vai nepamatoti patvēruma pieteikumi.

Visām kandidātvalstīm vai potenciālajām kandidātvalstīm jautājumi, kas saistīti ar kritērijiem, kuri aplūkoti noslēgtajos vīzu režīma liberalizācijas dialogos, ir novērtēti paplašināšanās procesa ietvaros saskaņā ar 23. nodaļu "Tiesu iestādes un pamattiesības" un 24. nodaļu "Tieslietas un iekšlietas" un sīki izklāstīti nākamajos Komisijas ikgadējos paplašināšanās ziņojumos. Kopš 2024. gada četras paplašināšanās procesā iesaistītās valstis (Albānija, Melnkalne, Serbija un Ziemeļmaķedonija) ir iekļautas arī Komisijas ziņojumā par tiesiskumu.

Rietumbalkānu partneri savā reformu programmā saskaņā ar Izaugsmes plānu Rietumbalkāniem ir apņēmušies īstenot reformas saistībā ar pievienošanās procesa "pamatjautājumiem", kas ietver konkrētas saistības attiecībā uz cīņu pret organizēto noziedzību, cīņu pret korupciju un vīzu politikas saskaņošanu.

Attiecībā uz **Rietumbalkāniem** ziņojuma pamatā ir tāda pašreizējā ES rīcības plāna īstenošana, kurš ļauj risināt migrācijas problēmas maršrutā un kuru Komisija iesniedza 2022. gada 5. decembrī[8]. Rīcības plānā citu problēmu vidū ir apskatīts tas, ka 2022. gadā pieauga neatbilstīga migrācija uz ES, izmantojot Rietumbalkānu maršrutu. Arvien pieaugošā dalībvalstu ārējo robežu šķērsošana no šā

---

5 Šis ziņojums neattiecas uz Vanuatu, jo Komisijas galīgais novērtējums par drošības riskiem, kas izriet no Vanuatu ieguldītājiem paredzētām pilsonības shēmām, tika iesniegts 2024. gada 31. maijā Komisijas ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par atbrīvojuma no vīzu prasības apturēšanu Vanuatu valstspiederīgajiem, COM(2024) 366 final.

6 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/850 (2023. gada 19. aprīlis), ar kuru groza Regulu (ES) 2018/1806, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru valstspiederīgajiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru valstspiederīgajiem minētā prasība neattiecas (Kosova (Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.)), OV L 110, 25.4.2023., 1.–4. lpp.

7 Regulas (ES) 2018/1806 8. panta 4. punktā ir noteikts, ka Komisijai attiecībā uz šīm trešām valstīm ir jāsniedz ziņojums tikai septiņu gadu laikposmā pēc vīzu režīma liberalizācijas stāšanās spēkā datuma; pēc tam Komisija var turpināt sniegt ziņojumu tad, kad vien tā uzskata to par nepieciešamu, vai pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes pieprasījuma.

8 https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/Western%20Balkans_en.pdf

reģiona daļēji bija saistīta ar sekundāro pārvietošanos, ko veica trešo valstu valstspiederīgie, kuri bez vīzas ieradās Rietumbalkānos un ceļoja tālāk uz ES. Rīcības plāna kopīga īstenošana starp ES un reģionu veicināja migrācijas spiediena samazināšanos Rietumbalkānu maršrutā par gandrīz vienu trešdaļu 2023. gadā salīdzinājumā ar 2022. gadu un turpmāku samazinājumu par 79 % saskaņā ar sākotnējiem datiem 2024. gada pirmajos deviņos mēnešos salīdzinājumā ar to pašu laikposmu 2023. gadā. Šāda kopīga īstenošana arī palīdzēja vēl vairāk stiprināt sadarbību starp ES un Rietumbalkānu partneriem migrācijas pārvaldības jomā. Rīcības plāns aptver robežu pārvaldību, patvēruma un uzņemšanas spējas, migrantu kontrabandas apkarošanu, sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā un atgriešanas jautājumus, kā arī vīzu politikas saskaņošanu.

Kopumā visās šajās politikas jomās, pateicoties pastiprinātai iesaistei un saziņai ar visiem Rietumbalkānu partneriem visos līmeņos, ir saglabāts labs īstenošanas temps. Tomēr darbs ir jāturpina. Neatbilstīga migrācija joprojām ir Rietumbalkānu partneru problēma. Vīzu prasība 2022. gada beigās un 2023. gada sākumā ir ieviestas atkārtoti dažām galvenajā valstīm, kas saistītas ar neatbilstīgas ieceļošanas pieaugumu 2022. gadā. Tomēr joprojām ir jānodrošina turpmāka vīzu politikas saskaņošana, kā arī ir jāpastiprina kontrole attiecībā uz bezvīzu ieceļošanu reģionā. Galvenās prioritātes joprojām ir migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības apkarošana, kā arī efektīvas atgriešanas nodrošināšana. Komisija ir palielinājusi savu finansiālo atbalstu, Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA III*) ietvaros piešķirot ar migrāciju saistītām darbībām reģionā kopējo finansējumu 351,9 miljonu EUR apmērā (2021.–2024. gads). Tas ietver reģionālās programmas "ES atbalsts cīņas pret migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību Rietumbalkānos stiprināšanai" (36 miljoni EUR), "ES reģionālais atbalsts migrācijas pārvaldības sistēmām Rietumbalkānos, kurās pienācīgi ņem vērā aizsardzības aspektu, – III POSMS" (19,2 miljoni EUR) un "ES reģionālais atbalsts robežu drošībai Rietumbalkānos" (7 miljoni EUR).

Ziņojumā savu ieguldījumu ir devuši aptvertie partneri, Eiropas Ārējās darbības dienests, ES delegācijas, attiecīgās ES tieslietu un iekšlietu aģentūras[9] un dalībvalstis[10]. Šī sniegtā informācija ir palīdzējusi sagatavot attiecīgos ziņojumā ietvertos novērtējumus. Šajā septītajā ziņojumā ir novērtētas iesaistīto partneru 2023. gadā veiktās darbības, sniedzot arī jaunāko informāciju par 2024. gadu, ja uzskatīts, ka tā būtiski ietekmē šā gada ieteikumus. Tajā arī ziņots par operatīvo sadarbību ar ES un dalībvalstīm[11] un iekļauts pārskats par migrācijas tendencēm[12], kas atspoguļo *Eurostat* datus par 2023. statistikas gadu, tajā skaitā izmaiņas salīdzinājumā ar 2022. gadu.

Latīņamerika un Karību jūras reģions

Tāpat kā sestajā ziņojumā un jau ievērojot jauno pieeju, kas izklāstīta tiesību akta priekšlikumā par apturēšanas mehānisma pārskatīšanu[13], šajā ziņojumā ir aptvertas **ne tikai ES kaimiņreģionu valstis, bet arī citi ģeogrāfiskie apgabali**, īpaši pievēršoties bezvīzu režīma valstīm, kurās ir radušies konkrēti

[9] Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra (*EUAA*), Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (*Frontex*), Eiropas Savienības Aģentūra tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un Eiropas Savienības Aģentūra tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropols).

[10] Divdesmit dalībvalstis minēja atbilstīgus piemērus par sadarbību ar attiecīgajām valstīm migrācijas un drošības jomā.

[11] Šajā ziņojumā ar "dalībvalstīm" saprot dalībvalstis, kas piemēro Regulu (ES) 2018/1806 ("Vīzu regula"), t. i., visas ES dalībvalstis (izņemot Īriju) un Šengenas asociētās valstis.

[12] Lai gan vīzu režīma liberalizācijas kritēriji, kas saistīti ar migrāciju, aprobežojas tikai ar attiecīgo trešo valstu migrācijas politiku, sadaļā par migrācijas tendencēm ir atspoguļota arī neatbilstīga migrācija uz dalībvalstīm, dalībvalstu izdotie ieceļošanas atteikumi un starptautiskās aizsardzības pieteikumi, ko šajā ziņojumā aptverto valstu valstspiederīgie iesnieguši dalībvalstīs.

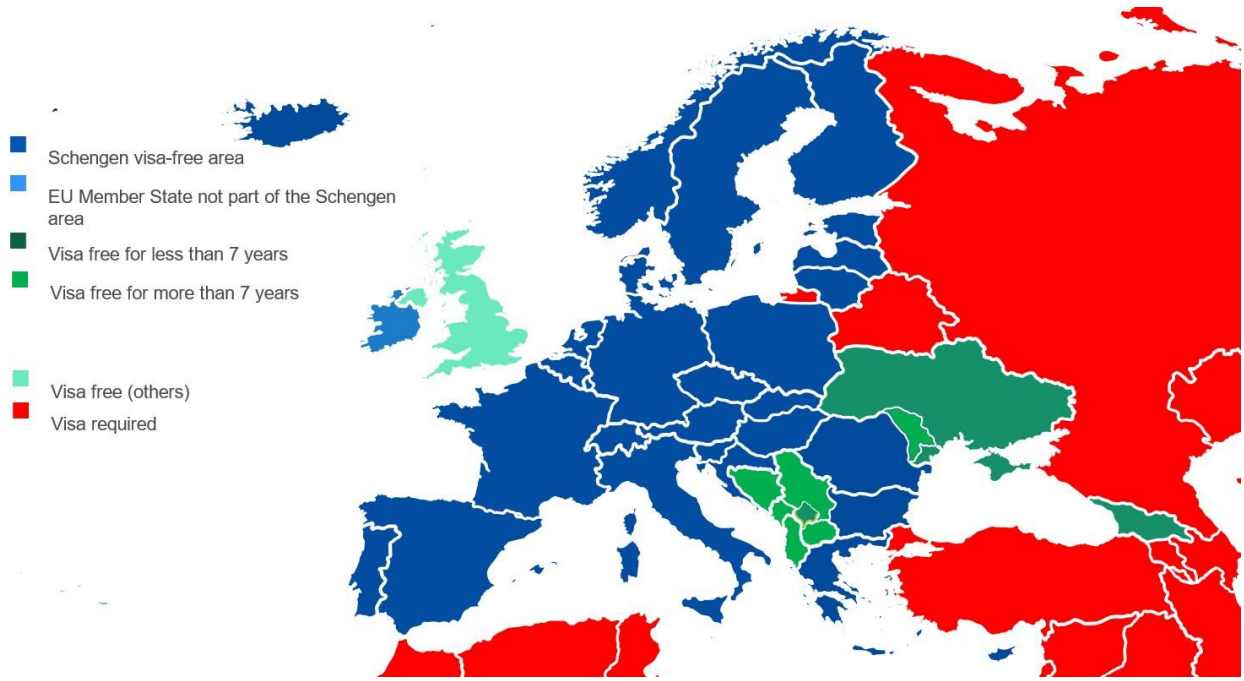
[13] Priekšlikuma 8.d panta 2. punkts.

jautājumi un ar kurām var būt nepieciešama turpmāka sadarbība, lai risinātu konkrētas ar migrāciju un/vai drošību saistītas problēmas, kuras varētu novērtēt saskaņā ar vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu. Tādējādi arī šajā ziņojumā ir novērtētas bezvīzu režīma valstis, kas īsteno ieguldītājiem paredzētās pilsonības shēmas **Austrumkarību** reģionā, un iekļauts novērtējums par bezvīzu režīma valstīm **Latīņamerikā**.

Kā norādīts 2023. gada kopīgajā paziņojumā "Jauna programma ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu attiecībām"[14], **ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģions ir dabiski partneri, ko vieno unikālas vēsturiskās un kultūras saites, dziļas ekonomiskās un sociālās saiknes, kā arī kopīga apņemšanās veicināt mieru, demokrātiju, pamattiesības un daudzpusīgumu**. Šīs partnerības centrā ir cilvēki: mobilitāte un cilvēku savstarpējie kontakti ir galvenie elementi šo saikņu stiprināšanai. Vienlaikus Komisija, uzraugot ES bezvīzu režīmu ar Latīņamerikas un Karību jūras reģiona partneriem, ir konstatējusi vairākas konkrētas **problēmas migrācijas un drošības jomā**. Šīs problēmas īpaši rada ieguldītājiem paredzēto pilsonības shēmu darbība piecās Austrumkarību valstīs, kā arī arvien pieaugošais nepamatotu patvēruma pieteikumu skaits, ko ES iesnieguši dažu Latīņamerikas valstu valstspiederīgie. Šā ziņojuma divās pēdējās iedaļās ir izklāstīts Komisijas novērtējums par šīm problēmām un ieteikumi to risināšanai.

[14] JOIN(2023) 17 final.

I. ES KAIMIŅREĢIONA VALSTIS

1. VALSTIS, KURĀS BEZVĪZU REŽĪMS IR SPĒKĀ MAZĀK NEKĀ SEPTIŅUS GADUS

GRUZIJA

1. Vīzu politikas saskaņošana

Gruzijai ir bezvīzu režīms ar 25 valstīm, kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza[15], proti, Armēniju, Azerbaidžānu, Bahreinu, Baltkrieviju, Belizu, Botsvānu, Dienvidāfriku, Dominikānas Republiku, Ekvadoru, Irānu, Jordāniju, Kataru, Kazahstānu, Kirgizstānu, Krieviju, Kuveitu, Ķīnu (vīzu režīma atcelšanas nolīgums parakstīts 2024. gada aprīlī), Libānu, Omānu, Saūda Arābiju, Tadžikistānu, Taizemi, Turciju, Turkmenistānu un Uzbekistānu.

Gruzija nav panākusi progresu turpmākā vīzu politikas saskaņošanā. Tieši pretēji, 2024. gada aprīlī parakstot vīzu režīma atcelšanas nolīgumu, palielinājās atšķirības no ES vīzu politikas. Gruzija apgalvo, ka, tā kā tai nav tiešas sauszemes robežas ar ES, tās vīzu politikas nesaskaņotība nerada risku ES neatbilstīgas migrācijas vai drošības ziņā. Tomēr Komisija atgādina, ka vīzu politikas saskaņošana ir būtisks mērķis visām ES kaimiņvalstīm un valstīm, kuras vēlas pievienoties ES. Tāpēc Komisija cer, ka Gruzija panāks progresu vīzu politikas saskaņošanā.

2. Dokumentu, arī biometrisko datu, drošība

Gruzija biometriskās pases izsniedz kopš 2010. gada. Nebiometrisko pasu izmantošana tiks pakāpeniski izbeigta līdz 2025. gada 1. janvārim, kad beigsies pēdējo pašlaik apritē esošo nebiometrisko pasu darbības termiņš[16]. Sadarbības ar Interpolu ietvaros Gruzija apmainās ar informāciju par pazaudētām un nozagtām pasēm.

---

15 Regulas (ES) 2018/1806 I pielikums.

16 2024. gada 1. janvārī bija palikušas 2012 derīgas nebiometriskās pases.

2023. gada decembrī tika pieņemts likums, kas paredz līdz 2024. gada 1. jūlijam atsaukt neelektroniskas personas apliecības, kas izdotas pirms 2011. gada 28. jūlija, un aizstāt tās ar elektroniskām personas apliecībām.

3. Integrēta robežu pārvaldība, migrācijas pārvaldība un patvēruma politika

Gruzija 2023. gada martā pieņēma Integrētas robežu pārvaldības stratēģiju 2023.–2027. gadam un 2023. gada augustā – Integrētas robežu pārvaldības stratēģijas rīcības plānu 2023.–2027. gadam. Gruzija 2023. gadā turpināja veikt ieguldījumus robežu drošības uzlabošanā, cita starpā izveidojot kalnu ātrās reaģēšanas vienību. Kopā ar vienu ES dalībvalsti tika sākta sadarbības plāna īstenošana robežuzraudzības jomā un ar vēl vienu ES dalībvalsti tika noslēgts tehnisks nolīgums par jūras spēku sadarbību, kas ietver Gruzijas krasta apsardzi.

Gruzijai ir pieredze strukturētas sadarbības īstenošanā ar *Frontex*. Piecās robežšķērsošanas vietās (Tbilisi, Kutaisi lidostās, Sarpi sauszemes robežšķērsošanas vietās un sezonāli Batumi lidostā un jūras ostā) uzturas *Frontex* novērotāji. 2023. gadā Gruzijā kopumā bija izvietoti 28 *Frontex* darbinieki. Gruzijas policistus izvietoja 12 dalībvalstu lidostās (2023. gadā kopumā bija izvietoti 24 policisti). Šīs sadarbības galvenais mērķis ir novērst to, ka Gruzijas iedzīvotāji ļaunprātīgi izmanto bezvīzu ieceļošanu, tajā skaitā iesniedz nepamatotus patvēruma pieteikumus (sk. turpmāk).

Gruzija ir Austrumu partnerības riska analīzes tīkla dalībniece – tā ir *Frontex* vadīta reģionālā platforma informācijas apmaiņai un izlūkdatu kopīgošanai. Gruzijas Iekšlietu ministrijas akadēmijai kopš 2019. gada ir piešķirts *Frontex* partneru akadēmijas statuss. Gruzija 2023. gadā piedalījās kopīgajā operācijā "Koordinācijas punkti – gaiss, zeme un jūra", kas ietvēra paraugprakses apmaiņu un *Frontex* robežu pārvaldības ekspertu apmeklējumus/norīkošanu. Sadarbība ar *Frontex* ietvēra arī mācību programmas (piemēram, "Pielāgoti brīfingi par dokumentu viltošanu un krāpniekiem"), mācību apmeklējumus, ekspertu konsultācijas un apmaiņu saskaņā ar 2023. gada personāla apmaiņas programmu.

Turpinājās divpusēja/daudzpusēja sadarbība ar dalībvalstīm robežu pārvaldības/migrācijas jomā, tai skaitā augsta līmeņa kontakti/apmeklējumi, dalībvalstu sadarbības koordinatoru izvietošana Gruzijā, specializētas mācības un ekspertu konsultācijas, – galvenā uzmanība tika pievērsta viltotu dokumentu atklāšanai un cīņai pret organizētās noziedzības tīkliem, kas specializējas migrantu kontrabandā.

Gruzija īstenoja sestajā vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma ziņojumā sniegto ieteikumu un pievienojās Eiropas daudzdisciplīnu platformas pret noziedzības draudiem (*EMPACT*) operatīvajam rīcības plānam migrantu kontrabandas apkarošanai 2024.–2025. gadam. 2023. gadā tā piedalījās sešos operatīvajos rīcības plānos (ORP) un 77 operatīvajās darbībās. Sadarbojoties *EMPACT* platformā, tika īstenots arī mazas vērtības dotācijas (MVD) projekts, kas vērsts uz cīņu pret Gruzijas organizētās noziedzības grupējumiem ES.

Attiecībā uz atpakaļuzņemšanu un atgriešanu vairākas ES dalībvalstis un *Frontex* norādīja uz ciešu sadarbību ar Gruzijas iestādēm. Gruzija regulāri atbalstīja atgriešanas operācijas, izmantojot gan čarterreisus, gan arī regulāros lidojumus. Gruzija pēc pieprasījuma arī nodrošināja savus pavadoņus, lai organizētu savākšanas atgriešanas operācijas. Turklāt Gruzijas Ārlietu ministrija un Iekšlietu ministrija paplašināja sadarbību ar *Frontex* saistībā ar tādu atgriežamo personu identifikāciju, kurām nav ceļošanas dokumentu, – apmācīja pastāvīgo korpusu un dalībvalstis Gruzijas atpakaļuzņemšanas lietu pārvaldības sistēmas izmantošanā, lai elektroniski iesniegtu pieprasījumus šādu personu identifikācijai.

Gruzija turpināja centienus risināt jautājumu par nepamatotiem patvēruma pieteikumiem, ko tās iedzīvotāji iesnieguši ES dalībvalstīs. Pamatojoties uz 2021. gada grozījumiem Likumā par Gruzijas pilsoņiem saistošiem noteikumiem par izceļošanu no Gruzijas un ieceļošanu Gruzijā, Gruzijas iestādes turpināja veikt "izceļošanas kontroles pārbaudes" Gruzijas robežšķērsošanas vietās. No 2021. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 1. aprīlim pie robežas tika apturēti 7910 Gruzijas pilsoņi, kuri plānoja doties uz ES. Gruzijas iestādes turpināja risināt neatbilstīgas migrācijas jautājumu – sāka kriminālvajāšanu pret personām un grupām, kas iesaistītas migrantu kontrabandā, tai skaitā tām, kas iesaistītas nepatiesas informācijas sniegšanā patvēruma pieprasījumu iesniegšanai ES. 2023. gadā tika notiesātas trīs personas (2022. gadā – 11 personas).

Gruzija partnerībā ar ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroju sadarbojās arī ar Starptautisko Migrācijas organizāciju (*IOM*) saistībā ar projektu "Migrācijas efektīva pārvaldība Gruzijas pilsoņu ilgtspējīgai atgriešanai un reintegrācijai", lai atbalstītu Gruzijas pilsoņu drošu, atbilstīgu un ilgtspējīgu atgriešanos un reintegrāciju, kā arī ar *IOM* un Pasaules Veselības organizāciju (PVO) saistībā ar veselības virzītu migrāciju no Gruzijas un nepamatotiem patvēruma pieteikumiem Šengenas zonā (projekta "Gruzijai rūp" ietvaros).

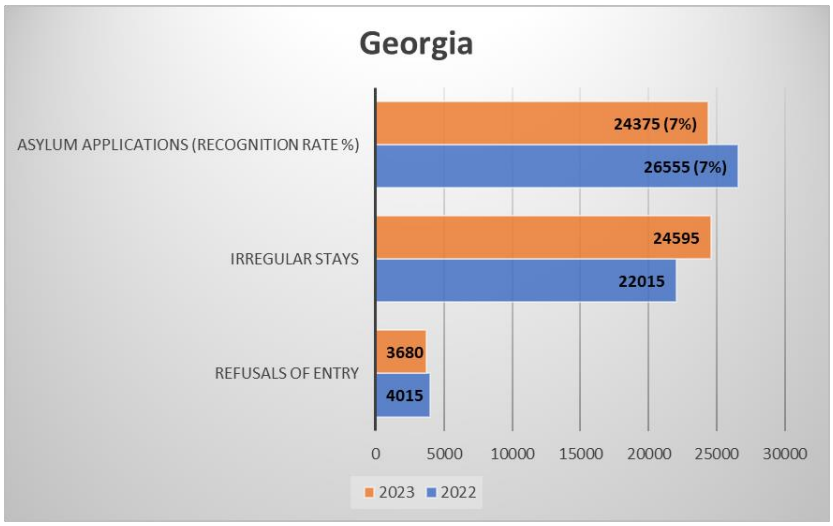
4. Pārskats par tendencēm neatbilstīgas migrācijas, starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā

2023. gadā Gruzijas valstspiederīgo starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits dalībvalstīs samazinājās par 8 % salīdzinājumā ar 2022. gadu, proti, 2023. gadā tika iesniegti 24 375 pieteikumi (2022. gadā – 26 555 pieteikumi). Atzīšanas līmenis[17] 2023. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palika nemainīgs, proti, 7 %.

2023. gadā Gruzijas valstspiederīgie 10 reizes neatbilstīgi šķērsoja robežu ar ES dalībvalstīm salīdzinājumā ar 20 šādiem gadījumiem 2022. gadā. 2023. gadā atklāto to Gruzijas valstspiederīgo skaits, kas dalībvalstīs uzturas neatbilstīgi, palielinājās par 12 % (no 22 005 personām 2022. gadā līdz 24 595 personām 2023. gadā). Gruzijas valstspiederīgajiem izdoto ieceļošanas atteikumu skaits samazinājās par 8 % no 4015 atteikumiem 2022. gadā līdz 3680 atteikumiem 2023. gadā.

2023. gadā Gruzijas valstspiederīgajiem izdoto atgriešanas lēmumu skaits turpināja pieaugt – 2023. gadā tika izdoti 20 240 rīkojumi salīdzinājumā ar 17 415 rīkojumiem 2022. gadā, kas ir pieaugums par 16 %. Tāda pati tendence bija vērojama attiecībā uz atgriezto personu skaitu (10 555 personas 2023. gadā salīdzinājumā ar 7725 personām 2022. gadā, kas ir pieaugums par 37 %). Atgriešanas rādītājs nedaudz uzlabojās no 44 % 2022. gadā līdz 52 % 2023. gadā.

[17] Šajā ziņojumā atzīšanas līmeni aprēķina kā pozitīvu lēmumu īpatsvaru pirmajā instancē (tai skaitā par bēgļa statusu, alternatīvās aizsardzības statusu, kā arī valsts humanitāro statusu) no pirmajā instancē pieņemto lēmumu kopskaita. Definīciju sk. vietnēhttps://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_en.

Avots: *Eurostat*.

5. Sabiedriskā kārtība un drošība

Gruzija turpināja sadarbību ar Eiropolu, turpinot norīkot sadarbības koordinatoru Eiropola galvenajā mītnē, un piedalās septiņos Eiropola analītiskajos projektos. Laikposmā no 2023. gada jūnija līdz 2024. gada martam ar Eiropola dalībvalstīm un partnervalstīm, izmantojot drošas informācijas apmaiņas tīkla lietojumprogrammas (*SIENA*) kanālu, 1124 reizes tika kopīgota operatīvā informācija par vairāk nekā 13 161 personu. Īstenojot sadarbību ar *CEPOL*, Gruzijai bija iespēja piedalīties dažādās specializētās mācību programmās ES finansētajā projektā "Apmācība un operatīvā partnerība cīņā pret organizēto noziedzību" (*TOPCOP*). Gruzija turpināja sadarbību ar *Eurojust* – piedalījās kopējās izmeklēšanas grupās.

Gruzija turpināja īstenot Organizētās noziedzības apkarošanas valsts stratēģiju 2021.–2024. gadam, kurā galvenā uzmanība bija pievērsta narkotiku tirdzniecības un kibernoziedzības apkarošanai. Krievijai uzsākot agresijas karu pret Ukrainu, ieroču un munīcijas nelikumīgas tirdzniecības un aprites jautājums tika risināts, pieņemot tiesību aktu grozījumus. Gruzija kā Interpola dalībvalsts turpināja aktīvi piedalīties darba grupās un projektos. Divas ES dalībvalstis Gruzijas tiesībaizsardzības amatpersonām piedāvāja mācības par viltotu dokumentu atklāšanu un tādu personu identifikāciju, kas cietušas no seksuālas izmantošanas tiešsaistē.

Gruzija 2023. gada februārī pieņēma otro valsts stratēģiju narkotiku jomā 2023.–2030. gadam (tieši iedvesmojusies no ES stratēģijas narkotiku jomā 2021.–2025. gadam) un tās attiecīgo rīcības plānu 2023.–2024. gadam. Gruzija turpināja sadarbību ar Eiropas Savienības Narkotiku aģentūru (*EUDA*), pamatojoties uz 2022. gada darba vienošanos, kā arī saistībā ar projektu *EU4MD II*.

Gruzija turpināja īstenot valsts terorisma apkarošanas stratēģiju 2022.–2026. gadam un tās attiecīgo rīcības plānu. 2023. gadā divpadsmit Gruzijas pilsoņi un trīs trešo valstu valstspiederīgie tika arestēti, pamatojoties uz apsūdzībām par piederību teroristu organizācijai vai tās atbalstīšanu. Gruzija 2023. gadā pievienojās ANO programmai ceļošanas novēršanai terorisma mērķiem "*goTravel*". Gruzija arī turpināja piemērot valsts stratēģiju nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas, terorisma finansēšanas un masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanas novēršanai, atklāšanai un apkarošanai (2023.–2026. g.) un tās rīcības plānu. 2023. gadā Gruzija paplašināja sadarbību ar Eiropolu terorisma apkarošanas jomā, pievienojoties aģentūras Terorisma apkarošanas apvienotajai sadarbības grupai (*CT JLT*) un piedaloties daudzos terorisma apkarošanas analīzes projektos.

Sestajā ziņojumā par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu Gruzijai ieteikts pieņemt jaunu Korupcijas apkarošanas stratēģiju un rīcības plānu, nodrošināt pietiekamus resursus to īstenošanai un pievērst īpašu uzmanību augsta līmeņa korupcijas lietu izmeklēšanai, kriminālvajāšanai un iztiesāšanai. Gruzija vēl nav izstrādājusi jaunu valsts pretkorupcijas stratēģiju vai rīcības plānu.

Sestajā vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma ziņojumā bija noteikts, ka Gruzijai būtu jāizveido līdzekļu atguves dienests un līdzekļu pārvaldības dienests, kā arī jāpastiprina līdzekļu atgūšanas centieni. Lai gan Gruzija sadarbojās ar ES līdzekļu atguves dienestiem, ieteikums izveidot līdzekļu atguves dienestu vēl nav īstenots. Nav arī īpašas struktūras, kuras uzdevums būtu pārvaldīt atgūtos aktīvus. Konfiscētos aktīvus pārvalda Valsts īpašuma valsts aģentūra.

Sestajā ziņojumā par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu Gruzijai ieteikts nodrošināt, ka tiesību akti par Korupcijas apkarošanas biroju, Speciālās izmeklēšanas dienestu un Persondatu aizsardzības dienestu atbilst Venēcijas komisijas ieteikumiem. 2024. gada maijā pieņemtie grozījumi Korupcijas apkarošanas biroja likumā nenodrošina Venēcijas komisijas galveno ieteikumu izpildi, jo īpaši to ieteikumu izpildi, kas attiecas uz Korupcijas apkarošanas biroja efektīvu neatkarību, politisko neitralitāti un funkcijām.

Gruzija ir Pretkorupcijas starpvalstu grupas (*GRECO*) dalībniece. Pēc *GRECO* ieteikumiem Gruzija 2023. gadā grozīja Prokuratūras likumu, proti, paplašināja aktīvu deklarēšanas režīma tvērumu un attiecināja to uz visiem prokuroriem. *GRECO* 2024. gada jūlija novērtējuma ziņojumā par Gruziju ir iekļauti ieteikumi par stratēģisko satvaru, integritātes pārbaudēm un pārredzamību.

6. Ārējās attiecības un pamattiesības

Pārskata periodā Gruzija pieņēma tiesību aktus, kuru piemērošana apdraud pamattiesības. Likuma par ārvalstu ietekmes pārredzamību pieņemšana 2024. gada maijā un tiesību aktu kopuma par ģimenes vērtībām un nepilngadīgo aizsardzību pieņemšana 2024. gada septembrī apdraud vispārējo tiesisko regulējumu pamattiesību aizsardzībai. Ar abām šīm iniciatīvām tiek pārkāptas cilvēktiesības un pamatbrīvības, jo īpaši tiesības uz biedrošanās brīvību, vārda brīvību un privātumu. Likumu par ārvalstu ietekmes pārredzamību pieņēma 2024. gada maijā, lai gan bija izdots Venēcijas komisijas atzinums[18] un ES vairākkārt aicināja ierosināt šā likuma atcelšanu. Likums apdraud biedrošanās un vārda brīvību, tiesības uz privātumu, tiesības piedalīties sabiedrības norisēs, kā arī diskriminācijas aizliegumu. Apgrūtinošas ziņošanas prasības un Tieslietu ministrijai piešķirtās plašās pilnvaras kontrolēt pilsonisko sabiedrību un plašsaziņas līdzekļu organizācijas palielina selektīvas un patvaļīgas piemērošanas risku.

Eiropadome 2024. gada 27. jūnija secinājumos uzsvēra, ka pieņemtais Likums par ārvalstu ietekmes pārredzamību liecina par regresu attiecībā uz vismaz trijiem no deviņiem pasākumiem, kas izklāstīti Komisijas ieteikumā par kandidātvalsts statusa piešķiršanu (par dezinformāciju, polarizāciju, pamattiesībām un pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaisti). Eiropadome secināja, ka Gruzijas valdības rīcība apdraud Gruzijas virzību uz ES, *de facto* novedot pie pievienošanās procesa apstāšanās.

Parlaments, nerīkojis iepriekšēju sabiedrisko apspriešanu un neveicis rūpīgu analīzi par atbilstību Eiropas un starptautiskajiem standartiem, 2024. gada 17. septembrī pieņēma tiesību aktu kopumu, ko veido Likums par ģimenes vērtībām un nepilngadīgo aizsardzību un astoņpadsmit grozījumi spēkā esošajos tiesību aktos. Tiesību aktu kopums par ģimenes vērtībām un nepilngadīgo aizsardzību, kas

[18] CDL-PI(2023) (coe.int): Venēcijas komisijas 2024. gada 21. maijā izdots steidzams atzinums par Likumu par ārvalstu ietekmes pārredzamību.

pēc parakstīšanas ieguva likuma spēku 3. oktobrī, apdraud Gruzijas iedzīvotāju pamattiesības un palielina stigmatizāciju un diskrimināciju. Likumdošanas darbību un homofobiskas naida runas pastāvīgas izplatīšanas dēļ *LGBTIQ* Gruzijā saskaras ar arvien naidīgāku un stigmatizējošu attieksmi.

2024.–2026. gada rīcības plāns cilvēktiesību stratēģijas īstenošanai tika pieņemts pēc ierobežota apspriešanās procesa un neietver noteikumus par *LGBTIQ* un privātuma aizsardzību. Rīcības plānā daļēji skarti jautājumi par reliģijas vai ticības brīvību. Rīcības plāna īstenošana vēl nav sākta, turklāt nav skaidri noteikta īstenošanas uzraudzība. Joprojām ir jānovērš būtiskas nepilnības stratēģiskajā satvarā attiecībā uz minoritāšu tiesību aizsardzību, arī minoritāšu pārstāvību.

Eiropadome 2024. gada 17. oktobra secinājumos atkārtoti apstiprināja, ka Gruzijas pievienošanās process ir apturēts, un aicināja Gruzijas iestādes pieņemt demokrātiskas, visaptverošas un ilgtspējīgas reformas saskaņā ar Eiropas integrācijas pamatprincipiem.

Komisija cieši uzraudzīs Likuma par ārvalstu ietekmes pārredzamību un tiesību aktu kopuma par ģimenes vērtībām un nepilngadīgo aizsardzību īstenošanu, ņemot vērā to, ka pamattiesību ievērošana, tai skaitā efektīva īstenošana un diskriminācijas novēršanas politika, ir īpašas prasības, pamatojoties uz kurām Gruzijai tika piešķirta vīzu režīma liberalizācija.

Ņemot vērā Piektajā ziņojumā par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu sniegto ieteikumu par datu aizsardzību, 2023. gada jūnijā tika pieņemts un 2024. gada maijā grozīts jauns Likums par persondatu aizsardzību. Joprojām nav izpildīti Venēcijas komisijas galvenie ieteikumi par Persondatu aizsardzības dienesta institucionālo neatkarību, objektivitāti un pilnvarām.

7. Ieteikumi

Ņemot vērā nesenos notikumus Gruzijā, pašlaik tiek apsvērta iespēja aktivizēt vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu attiecībā uz konkrētām personu kategorijām. Lai turpinātu izpildīt visus vīzu režīma liberalizācijas kritērijus un izvairītos no vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma iedarbināšanas, Gruzijai steidzami jārīkojas, lai izpildītu Komisijas ieteikumus. Konkrētāk, ir jāturpina risināt šādus jautājumus:

a) jānodrošina un jāatbalsta Gruzijas pilsoņu pamattiesības, tai skaitā biedrošanās, pulcēšanās un vārda brīvība, tiesības uz privātumu, tiesības piedalīties sabiedrības norisēs, kā arī diskriminācijas aizliegums;

b) jāvairās pieņemt jebkādus tiesību aktus un jāatceļ visi tiesību akti, kas var ierobežot pamattiesības un pamatbrīvības, ir pretrunā diskriminācijas novēršanas principam un attiecīgajiem Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Proti, jāatceļ Likums par ārvalstu ietekmes pārredzamību un tiesību aktu kopums par ģimenes vērtībām un nepilngadīgo aizsardzību, kā arī jāgroza valsts stratēģija un rīcības plāns cilvēktiesību jomā, lai nodrošinātu *LGBTIQ* tiesību pilnvērtīgu ievērošanu;

c) jāsaskaņo Gruzijas vīzu politika ar ES sarakstu, kur uzskaitītas trešās valstis, kuru valstspiederīgajiem vajadzīga vīza; tas īpaši attiecas uz valstīm, kuras Eiropas Savienībai rada neatbilstīgas migrācijas vai drošības riskus;

d) jāpastiprina rīcība, kas ļauj risināt jautājumu par nepamatotiem patvēruma pieteikumiem un neatbilstīgu uzturēšanos dalībvalstīs, piemēram, informācijas kampaņas par bezvīzu režīmu attiecīgajiem migrantu profiliem un stingrākas robežpārbaudes;

e) jāizveido līdzekļu atguves dienests un līdzekļu pārvaldības dienests, kā arī jāturpina centieni līdzekļu izsekošanas, iesaldēšanas, pārvaldības, konfiskācijas un iznīcināšanas jomā;

f) jāpieņem jauna korupcijas apkarošanas stratēģija un rīcības plāns, nodrošinot pietiekamus resursus to īstenošanai, un jāpievērš īpaša uzmanība augsta līmeņa korupcijas lietu izmeklēšanai, kriminālvajāšanai un iztiesāšanai;

g) jāgroza Korupcijas apkarošanas biroja likums, lai ņemtu vērā Venēcijas komisijas galvenos ieteikumus, jo īpaši tos, kas attiecas uz Korupcijas apkarošanas biroja efektīvu neatkarību, politisko neitralitāti un funkcijām;

h) Likums par persondatu aizsardzību jāsaskaņo ar ES *acquis*.

UKRAINA

1. Vīzu politikas saskaņošana

Ukrainai ir bezvīzu režīms ar 15 valstīm, kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza, proti, Armēniju, Azerbaidžānu, Bahreinu, Baltkrieviju, Ekvadoru, Kataru, Kazahstānu, Kirgizstānu, Kuveitu, Mongoliju, Omānu, Saūda Arābiju, Tadžikistānu, Turciju un Uzbekistānu.

2023. gadā netika panākts progress virzībā uz to, lai vēl vairāk saskaņotu to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza.

2. Dokumentu, arī biometrisko datu, drošība

Ukraina biometriskās pases izsniedz kopš 2015. gada. Pēdējās nebiometriskās pases tika izdotas 2016. gadā, un to izmantošana tiks pilnīgi izbeigta līdz 2026. gadam, kad beigsies to derīguma termiņš. 2022. gada maijā tika izstrādāta dublēšanās novēršanas programmatūra un sākta tās izmantošana, lai atklātu dublikātus Ukrainas Valsts migrācijas dienesta pārvaldītajā Ukrainas pilsoņu, ārvalstnieku un bezvalstnieku biometriskās verifikācijas un identifikācijas valsts sistēmā (*NSBVI*). Veiktās dublēšanās novēršanas rezultātā tika konstatēts 4581 dublēšanās gadījums ar ļoti augstu vai vidēju ticamības līmeni. Šis pasākums bija ļoti nozīmīgs krāpšanas atklāšanai, kā arī pienācīgai informācijas pārvaldībai.

Ikviens Ukrainas pilsonis saņem unikālu valsts numuru, kas nekad nemainās (pat ja attiecīgā persona maina vārdu) un tiek iekļauts visos identifikācijas dokumentos, arī pasēs.

Neatkarīgi no notiekošā Krievijas agresijas kara pret Ukrainu 2023. gadā turpinājās personu apliecinošu dokumentu izdošana, izņemot Ukrainas teritorijas, ko pagaidām okupējusi Krievija, tai skaitā Krimu. Pēc īslaicīga pārtraukuma 2022. gadā Ukraina 2023. gadā atsāka nederīgo Ukrainas pasu reģistra darbību; datubāzi atjaunina katru dienu. Informācijas apmaiņa par zagtiem un pazaudētiem dokumentiem starp Ukrainu un Interpolu nekad nav pārtraukta.

3. Integrēta robežu pārvaldība, migrācijas pārvaldība un patvēruma politika

Kopš Krievijas pilna mēroga iebrukuma sākuma Krievija ir okupējusi lielu daļu Ukrainas teritorijas ar starptautiski atzītām robežām. Joprojām ir slēgtas kopumā 110 robežšķērsošanas vietas uz robežas ar Krieviju un Baltkrieviju un Piedņestras posmā uz robežas ar Moldovu. Vēl 49 robežšķērsošanas vietas, kas atrodas Krievijas pagaidām okupētajās teritorijās, vairs nav Ukrainas kontrolē. Tomēr Ukrainas valdības kontrolētajās teritorijās robežu pārvaldība turpinājās bez pārtraukuma.

2023. gada jūlijā tika grozīta Integrētas robežu pārvaldības stratēģija 2023.–2025. gadam. Rīcības plānu stratēģijas īstenošanai pieņēma 2023. gada decembrī. 2023. gada jūnijā tika oficiāli pieņemta valsts metodoloģija īstenošanas kvalitātes novērtēšanai, kas izstrādāta ar ES ekspertu palīdzību. Pēc tam tika izveidota kopīga darba grupa robežu pārvaldības kvalitātes kontroles jautājumos, kurā novērotāja statusā ir iekļauta *Frontex* un ES padomdevēja misija (*EUAM*) Ukrainā.

2023. gadā tika ieguldīts liels darbs tehniskā aprīkojuma uzlabošanā visās robežšķērsošanas vietās, kas joprojām bija Ukrainas kontrolē. Ukrainas robežsardzes dienesti no vairākām ES dalībvalstīm saņēma ievērojamu daudzumu aprīkojuma un specializētas mācības. Visa 2023. gada laikā tika veiksmīgi īstenota *Frontex* dotācija 12 miljonu EUR apmērā Ukrainas Valsts robežsardzes dienesta atbalstam. Iegādātais aprīkojums bija būtisks tehniskais ieguldījums, lai uzturētu Ukrainas institucionālo partneru integrētās robežu pārvaldības (IRP) pamatfunkcijas. Dotācija nodrošināja lielākas spējas, jo īpaši pie valsts rietumu robežām, sagatavot pamatu atjaunotām kopīgām operatīvajām darbībām.

Turpinājās kopīga patrulēšana ar dažu ES dalībvalstu robežsardzes dienestiem.

2023. gada jūnijā Ukraina pieņēma divus jaunus tiesību aktus par migrāciju, cita starpā atjauninājа procedūras uzturēšanās atļauju piešķiršanai un atsaukšanai un sodus par nelikumīgu uzturēšanos.

Tā kā piekļuve Ukrainai pa gaisu un jūru ir ierobežota un uz visu teritoriju, tai skaitā robežām, attiecas karastāvoklis, samazinājās gan atbilstīga, gan neatbilstīga migrācija uz Ukrainu, no Ukrainas un cauri Ukrainai. 2023. gadā pie robežām ar Ukrainu tika pārtverti 5467 neatbilstīgi migranti (2022. gadā – 12 094 migranti), un Ukrainas teritorijā tika atklāti 3389 neatbilstīgi migranti (2022. gadā – 5062 migranti); pēdējo vidū 45 % bija Krievijas, Azerbaidžānas un Moldovas pilsoņi.

Ukraina turpināja apkarot cilvēku tirdzniecību, kā arī turpināja iesaistīties Kopējā cilvēku tirdzniecības apkarošanas plāna īstenošanā, lai novērstu cilvēku tirdzniecības riskus un atbalstītu potenciālos upurus, kas bēg no kara Ukrainā. Ukraina aktīvi piedalās ES dalībvalstu koordinatoru un referentu tīkla regulāri notiekošajās sanāksmēs un tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbībā ar dalībvalstīm un ES aģentūrām. 2024. gadā Ukraina piedalījās 19 operatīvajās darbībās, kas tiek organizētas (*EMPACT*) ietvaros, kā arī vairākās kopīgās izmeklēšanas grupās, kas vēršas pret organizētās noziedzības grupējumiem, kuri iesaistīti cilvēku tirdzniecībā. Ekonomisko grūtību un Krievijas militārās agresijas dēļ Ukrainas valstspiederīgie joprojām ir neaizsargāti pret cilvēku tirdzniecību. Tāpēc ir jāturpina īstenot Kopējā cilvēku tirdzniecības apkarošanas plānā izklāstītās darbības.

Sadarbība starp Ukrainu un *Frontex* pamatojas uz 2007. gadā parakstīto darba vienošanos. *Frontex* 2023. gadā turpināja sniegt atbilstīgas konsultācijas atbilstoši savām pilnvarām – palīdzēja Ukrainas iestādēm reaģēt uz steidzamām spēju veidošanas vajadzībām un uz pārdomu procesu par jauno IRP daudzgadu satvaru.

2023. gadā nenotika neviena ES un Ukrainas Apvienotās atpakaļuzņemšanas komitejas sanāksme. Tomēr 2023. gadā turpinājās sadarbība ar ES dalībvalstīm atpakaļuzņemšanas jomā – tika parakstīti īstenošanas protokoli ar Rumāniju un Latviju.

Ukraina turpināja sadarbību ar *IOM, ICMPD* un *UNHCR*.

Ukraina turpināja izskatīt patvēruma pieteikumus. Tomēr kopš Krievijas pilna mēroga iebrukuma sākuma 2022. gada 24. februārī pieteikumu skaits ir ievērojami samazinājies; 2021. gadā tika iesniegti 1198 pieteikumi, bet 2022. gadā – tikai 205 pieteikumi un 2023. gadā – 109 pieteikumi. Pozitīvo lēmumu skaits mainījās no 157 lēmumiem 2021. gadā līdz 46 lēmumiem 2022. gadā un 53 lēmumiem 2023. gadā. 2023. gada beigās Ukrainā uzturējās 2520 atzīti bēgļi vai personas ar alternatīvo aizsardzību.

4. Pārskats par tendencēm migrācijas, pagaidu aizsardzības, starptautiskās aizsardzības pieteikumu un atpakaļuzņemšanas jomā

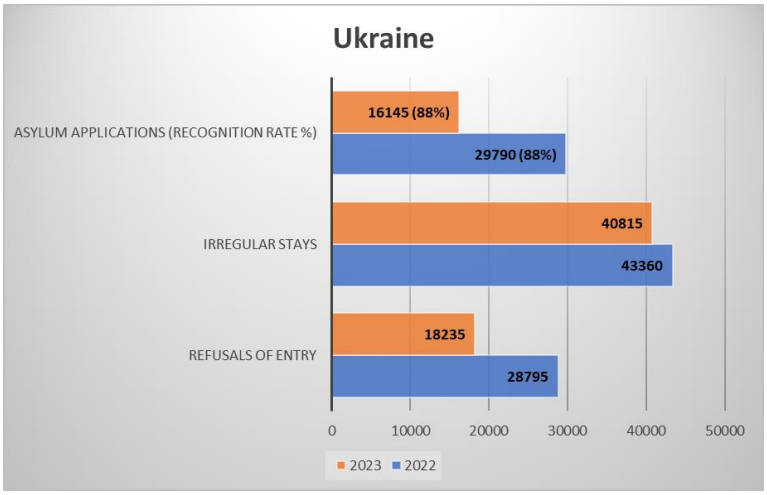
Pēc Pagaidu aizsardzības direktīvas aktivizēšanas[19] 2022. gadā līdz 2024. gada 5. novembrim **reģistrēto aktīvo pagaidu aizsardzības pieteikumu aplēstais skaits** 27 dalībvalstīs, Norvēģijā, Islandē un Šveicē saskaņā ar datiem, kas augšupielādēti pagaidu aizsardzības platformā un nosūtīti ES migrācijas sagatavotības un krīzes pārvaldības mehānisma tīklā, bija **4 569 496 pieteikumi**, no kuriem **4 424 322 pieteikumi** iesniegti **ES dalībvalstīs**. Platformā bija reģistrēti 436 095 neaktīvi pieteikumi. Vācija, Polija un Čehija joprojām ir to dalībvalstu vidū, kurās ir vislielākais pagaidu aizsardzības

[19] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu, ST/6846/2022/INIT, OV L 71, 4.3.2022., 1.–6. lpp.

saņēmēju skaits (vairāk nekā 1,13 miljoni Vācijā, gandrīz 1 miljons Polijā un gandrīz 400 000 Čehijā).[20] 2023. gadā tika pieņemti 1 056 020 lēmumi par pagaidu aizsardzības piešķiršanu ES, kas atbilst vienai ceturtajai daļai no 2022. gadā pieņemto lēmumu skaita.[21]

2023. gadā starptautiskās aizsardzības pieteikumus dalībvalstīs iesniedza 16 145 Ukrainas valstspiederīgie, kas ir par 46 % mazāk nekā 2022. gadā (29 790). Atzīšanas līmenis 2023. gadā saglabājās stabils (88 %).

To Ukrainas valstspiederīgo skaits, kas neatbilstīgi šķērsoja ES robežu 2023. gadā, samazinājās par 11 % (4579 personas 2023. gadā salīdzinājumā ar 5148 personām 2022. gadā). 2023. gadā tika atklāti 40 815 Ukrainas valstspiederīgie, kas neatbilstīgi uzturas ES (samazinājums par 6 % salīdzinājumā ar 2022. gadu (43 360)). Ukrainas valstspiederīgajiem izdoto ieceļošanas atteikumu skaits samazinājās par 37 % – no 28 795 atteikumiem 2022. gadā līdz 18 235 atteikumiem 2023. gadā.

Avots: *Eurostat*.

5. Sabiedriskā kārtība un drošība

2023. gada maijā Ukraina pieņēma Visaptverošu stratēģisko plānu 2023.–2027. gadam visa tiesībaizsardzības sektora reformai ar vērienīgiem mērķiem. 2023. gada septembrī un oktobrī Ukraina pieņēma pārskatītus tiesību aktus par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. 2023. gada decembrī Ukraina pieņēma jaunus tiesību aktus par cīņu pret preču kontrabandu un izvairīšanos no akcīzes nodokļiem / muitas nodokļiem. Ukrainas iestāžu ieskatā, šajā jomā īpaši nopietna problēma ir tabakas kontrabanda. 2024. gada augustā Ukraina pieņēma rīcības plānu, ar ko tiks īstenota Visaptverošā stratēģija tiesībaizsardzības sektora reformai.

Turpinājās sadarbība ar ES organizētās noziedzības apkarošanas jomā, tai skaitā 2023. gadā piedaloties piecās kopējās izmeklēšanas grupās (KIG) ar ES dalībvalstīm; 2024. gada sākumā tika izveidotas vēl astoņas KIG ar ES dalībvalstīm. Intensīva sadarbība notika arī *EMPACT* ietvaros (122 operatīvās darbības). Turpinājās sadarbība ar ES ar Eiropola starpniecību, veicot vairāk nekā 28 000 ziņojumu apmaiņu, izmantojot *SIENA*, kā arī piedaloties daudzās operatīvās darbībās, kas vērstas pret dažādām noziedzīgām darbībām, piemēram, kibernoziedzību (tai skaitā krāpšanu ar kibervalūtām), narkotisko vielu prekursoru kontrabandu, migrantu kontrabandu, cilvēku tirdzniecību un šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību.

20 Statistika | *Eurostat* (europa.eu).
21 Statistika | *Eurostat* (europa.eu).

Tika īstenoti centieni uzlabot ieroču reģistrāciju un aprites kontroli; 2023. gada jūnijā sāka darboties vienots ieroču reģistrs.

2024. gada 5. jūlijā Ministru kabinets apstiprināja Iekšlietu ministrijas izstrādāto noteikumu projektu par šaujamieroču, to daļu un munīcijas nelikumīgas aprites apkarošanas koordinācijas centra izveidi, kas darbotos kā pagaidu konsultatīva un padomdevēja struktūra Ministru kabineta paspārnē. Centra galvenie mērķi cita starpā ir koordinēt dažādu šaujamieroču apritē iesaistīto valsts aģentūru centienus, atvieglot informācijas apmaiņu un izstrādāt noteikumus, kuru pamatā ir starptautiskā paraugprakse. Šī iniciatīva atbilst Eiropas Komisijas ieteikumiem, kas izklāstīti 2023. gada paplašināšanās dokumentu kopumā.

Arī šajā jomā notiek operatīva sadarbība starp ES un Ukrainu, tai skaitā Eiropas Šaujamieroču ekspertu grupas (*EFE*) darba grupā, kuras sastāvā ir pārstāvji no Ukrainas, piecām ES dalībvalstīm un Eiropola. ES nodrošināja mācības un ekspertu konsultācijas, ko koordinēja *EUAM*. Kopš 2019. gada *EUAM* risina jautājumu par šaujamieroču un citu kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) nelikumīgu tirdzniecību, arī iesaistoties EDSO īstenotā projektu ("Atbalsts Ukrainas centieniem apkarot ieroču, munīcijas un sprāgstvielu nelikumīgu tirdzniecību"). Projekta pamatā ir ES 2018. gada Stratēģija VIKI un to munīcijas nelikumīgas uzkrāšanas un tirdzniecības apkarošanai (*EU SALW*) un tas stiprina Ukrainas Valsts robežsardzes dienesta, Ukrainas Iekšlietu Ministrijas un Ukrainas Valsts fiskālā dienesta / Valsts muitas dienesta spējas ieroču, munīcijas un sprāgstvielu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanā Ukrainā. Jautājums par šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību kopš 2023. gada tiek apspriests arī ES un Ukrainas iekšējās drošības dialoga ietvaros, ņemot vērā Ukrainas kandidātvalsts statusu.

Saskaņā ar 2018. gada ES stratēģiju pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju ES pastāvīgi sadarbojas ar Ukrainu, lai novērstu šaujamieroču un VIKI, to munīcijas un sprāgstvielu novirzīšanu. ES iesaiste VIKI un to munīcijas nelikumīgas tirdzniecības riska novēršanā ir vērsta uz šādām jomām: a) atbalsts, ko sniedz ar pašreizējiem KĀDP padomes lēmumiem, kurus īsteno EDSO, Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programma (*UNDP*) *SEESAC* un *Conflict Armament Research*; b) ES "Darbību saraksta, kas paredzēts, lai apkarotu šaujamieroču un citu kājnieku ieroču un vieglo ieroču novirzīšanu saistībā ar Krievijas agresijas karu pret Ukrainu" īstenošana; c) saskaņā ar Eiropas Miera mehānismu sniegtās militārās palīdzības galīgās izmantošanas uzraudzība. ES arī sadarbojas ar Ukrainu un starptautiskajiem partneriem ES un Ukrainas iekšējās drošības dialoga ietvaros, četrinieka un ES sanāksmēs ar Ukrainu, G7 ieroču neizplatīšanas direktoru grupā, kā arī regulāros dialogos ar trešām valstīm par parasto ieroču kontroli.

Attiecībā uz cīņu pret narkotiku kontrabandu jānorāda, ka joprojām nav pieņemta Valsts narkotiku apkarošanas politikas stratēģija 2023.–2030. gadam. Ukraina turpināja starptautisko sadarbību šajā jomā ar *EUDA*, pamatojoties uz 2022. gada darba vienošanos, kā arī *EU4MD II* projekta kontekstā – ar Eiropolu, *EUBAM* un *EMPACT* ietvaros.

Cīņā pret kibernoziedzību (jo īpaši līdzekļu zādzību, izmantojot maldināšanu un/vai uzlaušanu) Ukraina intensīvi sadarbojās ar ES dalībvalstīm, Eiropolu un *Eurojust*, kā arī ASV aģentūrām un trešām valstīm (piemēram, Gruziju).

Ņemot vērā Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, tiesu sistēma saskārās ar nepieredzēti lielu lietu skaitu saistībā ar kara noziegumiem un noziegumiem pret cilvēci. Viens no risinājumiem bija Cietušo un liecinieku atbalsta koordinācijas centra izveide 2023. gada aprīlī. Krievijas militārās agresijas sekas

bija arī sabotāžas un terorisma aktu skaita pieaugums (187 akti 2023. gadā), kas īpaši vērsti pret Ukrainas kritisko infrastruktūru, un tas radīja vēl lielāku slogu tiesībaizsardzības un drošības aģentūru, kā arī visas tiesu sistēmas resursiem.

Cīņā pret korupciju Ukraina turpināja īstenot Korupcijas apkarošanas stratēģiju 2021.–2025. gadam un Valsts korupcijas apkarošanas programmu 2023.–2025. gadam. 2023. gada augustā tika pieņemta līdzekļu atgūšanas stratēģija 2023.–2025. gadam, un valdība 2024. gada augustā pieņēma rīcības plānu tās īstenošanai.

2023. gada decembrī tika pieņemts jauns likums par Ukrainas Valsts korupcijas apkarošanas biroja (*NABU*) institucionālo spēju stiprināšanu, palielinot *NABU* darbinieku skaitu no 700 līdz 1000 darbiniekiem. No otras puses, neskatoties uz iepriekšējos ziņojumos par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu sniegto ieteikumu, joprojām nav panākts progress autonomas sarunu noklausīšanās spēju izveidē, ko veic *NABU*. *NABU* 2023. gada jūlijā noslēdza sadarbības nolīgumu ar Eiropas Prokuratūru (*EPPO*).

2024. gada 1. janvārī tika pieņemts Likums par Īpašās korupcijas apkarošanas prokuratūras (*SAPO*) neatkarības stiprināšanu; tas paredzēja, ka *SAPO* ir atsevišķas un no Ģenerālprokuratūras nodalītas juridiskas personas statuss, kā arī noteica procedūru kandidātu iecelšanai *SAPO* administratīvajos amatos un prokuroru amatos, tai skaitā *SAPO* vadītāja amatā.

2023. gada martā Ukraina grozīja tiesību aktus par prokuroru atlasi un sagatavošanu, uzlabojot darbā pieņemšanas mehānismu un disciplinārās procedūras.

Citi 2023. gadā pieņemtie tiesību akti, kas saistīti ar cīņu pret korupciju, cita starpā bija vairāki grozījumi tiesību aktos par politisko partiju un vēlēšanu kampaņu finansēšanu un pienākumu ziņot par politisko partiju finansēšanu, kā arī tiesību aktu grozījumi, lai atjaunotu valsts amatpersonu pienākumu deklarēt aktīvus.

2023. gadā *NABU* sāka 257 izmeklēšanas (salīdzinājumā ar 187 izmeklēšanām 2022. gadā). Pamatojoties uz *NABU* izmeklēšanas rezultātiem un ievērojot *SAPO* procesuālās norādes, 2023. gadā Augstākajā korupcijas apkarošanas tiesā tika iesniegtas 100 apsūdzības (salīdzinājumā ar 54 apsūdzībām 2022. gadā); tiesa pieņēma 44 galīgus notiesājošus spriedumus (tai skaitā pret četriem tiesnešiem, vienu parlamenta deputātu, diviem ministru vietniekiem un vienu augstākās kategorijas (A) ierēdni).

2024. gada jūnijā stājās spēkā likums, ar ko pārskata Ukrainas Ekonomiskās drošības biroja juridisko pamatu, paredzot atklātu, pārredzamu un uz konkurenci balstītu procesu vadības un personāla atlasei, personāla pārbaudes, kā arī neatkarīgu lietderības revīziju, tādējādi palīdzot uzlabot pārskatatbildību, integritāti un profesionalitāti ekonomisko noziegumu apkarošanā.

6. Ārējās attiecības un pamattiesības

Kopumā tiek nodrošināta pamattiesību ievērošana, un Ukraina ir apliecinājusi savu apņemšanos tās aizsargāt un vēl vairāk pielāgoties ES standartiem neatkarīgi no ierobežojumiem, ko rada notiekošais karš un karastāvoklis. Karastāvoklis ir radījis dažus tiesību un brīvību ierobežojumus, taču tie lielā mērā bijuši samērīgi ar drošības situāciju un parasti tiek piemēroti piesardzīgi.

Ukraina ir panākusi ievērojamu progresu virzībā uz Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtu ratifikāciju, pieņemot Romas statūtu ratifikācijas likumu, un ir veikusi pasākumus, lai valsts tiesību aktus saskaņotu ar starptautiskajām saistībām.

Ukraina turpina īstenot Eiropas Padomes 2023.–2025. gada projektu "Cīņa pret naida runu Ukrainā". Projekta mērķis ir stiprināt valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret diskrimināciju un naidu, tai skaitā uzlabot kompensācijas veidus cietušajiem.

Pēc Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija) ratifikācijas Ukraina 2024. gada maijā pieņēma grozījumus Administratīvo pārkāpumu kodeksā, lai nodrošinātu tiesību aktu pret vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu atbilstību konvencijai.

Ņemot vērā Krievijas pilna mēroga iebrukumu un apzinātu vēršanos pret civiliedzīvotājiem un civilo infrastruktūru, turpina palielināties cilvēku ar invaliditāti skaits militārpersonu un civiliedzīvotāju vidū. Ukraina 2023. gada jūnijā pieņēma jaunu likumu par tādu personu ar invaliditāti reģistrāciju, kurām nepieciešama palīdzība no īpašiem fondiem. Pieņemot jauno likumu, tika pieņemti arī budžeta pasākumi, lai finansētu palīdzību personām ar invaliditāti.

Ukraina 2023. gada 8. decembrī grozīja tiesību aktus par nacionālajām minoritātēm, ieviešot būtiskas izmaiņas likumos par nacionālajām minoritātēm (kopienām), plašsaziņas līdzekļiem, valsts valodu, izdevējdarbību un izglītību, pēc tam tika izdoti vairāki īstenošanas tiesību akti, ceļveži un metodoloģija.

Krievijas agresijas kara rezultātā Ukrainā ir 3,7 miljoni iekšzemē pārvietotu personu. Ukraina 2023. gada aprīlī pieņēma valsts politikas stratēģiju attiecībā uz personu pārvietošanu iekšzemē un tai pievienoto rīcības plānu 2023.–2025. gada periodam. Viens no galvenajiem mērķiem, kas nav saistīts ar mājokli un nodarbinātību, ir nodrošināt nepārtrauktu izglītību bērniem no pārvietotajām ģimenēm.

7. Ieteikumi

Kopumā Ukraina turpina izpildīt vīzu režīma liberalizācijas prasības un ir rīkojusies, lai izpildītu vairākus Komisijas iepriekšējos ieteikumus. Tomēr, ja tas iespējams pašreizējā situācijā, ir nepieciešami papildu centieni. Konkrētāk, ir jāturpina risināt šādus jautājumus:

a) jāsaskaņo Ukrainas vīzu politika ar ES sarakstu, kur uzskaitītas trešās valstis, kuru valstspiederīgajiem vajadzīga vīza; tas īpaši attiecas uz valstīm, kuras Eiropas Savienībai rada neatbilstīgas migrācijas vai drošības riskus;

b) jāturpina stiprināt centienus cīņā pret organizēto noziedzību, pievēršot īpašu vērību šaujamieroču un narkotiku kontrabandas apkarošanai, cilvēku tirdzniecības apkarošanai un organizētās noziedzības finansiālajai dimensijai, neatkarīgi no problēmām, kas saistītas ar karu;

c) jāturpina stiprināt korupcijas apkarošanas regulējumu, lai nodrošinātu korupcijas apkarošanas iestāžu pilnīgu neatkarību un spēju sasniegt reālus un nozīmīgus rezultātus, ņemot vērā arī ilgtermiņa rekonstrukcijas centienus.

KOSOVA

Komisija sāka dialogu ar Kosovu par vīzu režīma liberalizāciju 2012. gada 19. janvārī un 2012. gada 14. jūnijā iesniedza vīzu režīma liberalizācijas ceļvedi[22], kurā noteikti likumdošanas un citi pasākumi, kas Kosovai jāpieņem un jāīsteno. Pēc tam Komisija pieņēma četrus ziņojumus, kuros novērtēja Kosovas progresu[23]. Komisija 2016. gada 4. maijā ierosināja Padomei un Eiropas Parlamentam[24] atcelt vīzu prasību Kosovai. Pēc tam, kad Kosova bija izpildījusi abas iepriekš neizpildītās prasības[25], Komisija 2018. gada 18. jūlijā[26] apstiprināja, ka Kosova bija izpildījusi visus 95 kritērijus, kas noteikti ceļvedī, un ierosināja vīzu režīma liberalizāciju attiecībā uz Kosovu.

Pēc Eiropas Parlamenta un Padomes sarunām 2023. gada 19. aprīlī tika pieņemta Regula (ES) 2023/850[27], ar ko groza Regulu (ES) 2018/1806, pārceļot Kosovu no minētās regulas I pielikuma 2. daļas uz II pielikuma 4. daļu. Atbrīvojumu no vīzu prasības sāka piemērot 2024. gada 1. janvārī, un tas attiecas uz to biometrisko pasu turētājiem, kuras izdevusi Kosova saskaņā ar Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (*ICAO*) standartiem.

Kopš vīzu režīma liberalizācijas ceļveža pabeigšanas 2018. gadā Kosova ir turpinājusi pieņemt un īstenot tiesību aktus ceļveža aptvertajās jomās, lielā mērā ievērojot ES un starptautiskos standartus atbilstīgi ceļveža kritērijiem.

1. Vīzu politikas saskaņošana

Kosovai ir bezvīzu režīms ar 16 valstīm, kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza, proti, Bahreinu, Belizu, Fidži, Gajānu, Jordāniju, Kataru, Kuveitu, Lesoto, Malāviju, Maldīviju, Omānu, Papua-Jaungvineju, Santomi un Prinsipi, Saūda Arābiju, Svatini un Turciju. 2024. gada augustā Kosova atjaunoja vīzu prasību Botsvānas, Namībijas un Dienvidāfrikas valstspiederīgajiem.

Preambulā regulai, ar ko Kosovai piešķirts bezvīzu statuss[28], norādīts: lai nodrošinātu migrācijas labu pārvaldību un drošu vidi, Kosovai būtu jātiecas savu vīzu politiku vēl labāk saskaņot ar ES vīzu politiku. Kosovas vīzu politikas nesaskaņotība ar ES vīzu politiku palielina neatbilstīgas migrācijas risku uz ES Rietumbalkānu maršrutā.

Kā daļu no reformu programmas saskaņā ar izaugsmes plānu Kosova ir apņēmusies turpināt saskaņošanu ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Kosovas, būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaude, jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kas rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku.

---

22 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_12_605

23 COM(2013) 66 final, COM(2014) 488 final, COM(2015) 906 final, kam pievienots SWD(2015) 706 final, un COM(2016) 276 final.

24 COM(2016) 277 final.

25 Robežu demarkācijas nolīguma ar Melnkalni ratifikācija (2018. gada 21. marts) un noturīga rezultātu uzlabošanu attiecībā uz izmeklēšanām un galīgiem tiesas nolēmumiem organizētās noziedzības un korupcijas lietās.

26 COM(2018) 543 final.

27 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/850 (2023. gada 19. aprīlis), ar kuru groza Regulu (ES) 2018/1806, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru valstspiederīgajiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru valstspiederīgajiem minētā prasība neattiecas (Kosova (Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.)).

28 Turpat, 6. apsvērums.

2. Dokumentu, arī biometrisko datu, drošība

Kosova izdod mašīnlasāmus biometriskos personu ceļošanas dokumentus saskaņā ar *ICAO* un ES standartiem par drošības elementiem un biometriju ceļošanas dokumentos. Mašīnlasāmi biometriskie personu ceļošanas dokumenti tiek izdoti kopš 2011. gada. Pēdējās nebiometriskās pases, kas izdotas 2011. gadā, kļuva nederīgas 2021. gadā. Tādējādi derīgu nebiometrisko pašu apritē vairs nav. Viena dalībvalsts minēja, ka, lai gan jaunajam Kosovas izdotajam ceļošanas pamatdokumentam (biometriskam dokumentam ar mikroshēmu) ir labi drošības elementi, dokumenti ir personalizēti ar drukas tehnoloģiju, un tas atvieglo to viltošanu.

Kosova 2023. gadā sāka divas iniciatīvas dokumentu drošības uzlabošanai: pirmkārt, valdība apstiprināja jaunu likumu par personas apliecībām un nosūtīja to Asamblejai apstiprināšanai, un, otrkārt, tā apstiprināja jaunus administratīvos noteikumus par personas apliecības izdošanu, kas vienkāršo pieteikšanās procesu un uzlabo personas apliecības drošības elementus.

Kosovas policija regulāri ziņo Interpolam par pazaudētām un nozagtām pasēm. 2022. gadā tā ziņoja Interpolam par 4440 zagtiem un pazaudētiem ceļošanas dokumentiem, savukārt 2023. gadā – par 4531.

3. Integrēta robežu pārvaldība, migrācijas pārvaldība un patvēruma politika

Robežu pārvaldības jomā Kosova 2023. gada decembrī apstiprināja jaunu likumu par robežkontroli, lai turpinātu saskaņošanu ar attiecīgo ES *acquis*, jo īpaši Šengenas Robežu kodeksu un Direktīvu par iepriekšēju pasažieru informāciju (IPI) un Direktīvu par pasažieru datu reģistru (PDR). Kosova turpina īstenot integrēto robežu pārvaldību (IRP) savās robežšķērsošanas vietās un 2013. gadā to uzlaboja, izveidojot Valsts robežu pārvaldības centru (VRPC), kura uzdevums ir izplatīt informāciju un veikt apvienotā vairāku aģentūru riska analīzes centra funkcijas. Kosova 2009.–2024. gada periodā ir izstrādājusi un apstiprinājusi trīs secīgas IRP stratēģijas. Patlaban ir spēkā stratēģija 2020.–2025. gada periodam.

Pamats sadarbībai ar Kosovu ir ES un Kosovas stabilizācijas un asociācijas nolīgums, kas stājās spēkā 2016. gadā. Kosova ir parakstījusi arī vairākus ar robežu pārvaldību saistītus divpusējus nolīgumus ar kaimiņvalstīm, piemēram, 2018. gada nolīgumu ar Albāniju par kopīgu robežkontroli *Morine–Kukes* robežšķērsošanas vietā.

Kosova 2016. gadā parakstīja darba vienošanos ar *Frontex*. Kopš tā laika Kosova ir cieši sadarbojusies ar *Frontex*, jo Kosovas iestādes ir izmantojušas *Frontex* darbinieku speciālās zināšanas dokumentu pārbaudē un robežu pārvaldībā. Viens no projekta "ES reģionālais atbalsts robežu drošības uzlabošanas spēju stiprināšanai Rietumbalkānos" gaidāmajiem rezultātiem ir panākt, ka Kosova var piekļūt spēju veidošanas programmām un aprīkojumam, attīstīt valsts koordinācijas centrus un tās IRP stratēģiju saskaņot ar Eiropas IRP koncepciju un stratēģiju.

Neatbilstīgas migrācijas pārvaldības jomā Kosova 2023. gada decembrī, dažas dienas pirms vīzu režīma liberalizācijas stāšanās spēkā, izveidoja agrīnās brīdināšanas mehānismu, lai uzraudzītu Kosovas pilsoņu migrācijas tendences Šengenas zonā. Iekšlietu ministrija ir pārskatījusi migrācijas stratēģijas rīcības plānu, lai to pielāgotu nesenajām norisēm ES. Rīcības plānu apstiprināja 2024. gada jūnijā

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā Kosova līdz 2022. gadam parakstīja atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar 24 valstīm, tai skaitā 20 Šengenas zonas dalībvalstīm. Kosova

2023. gadā sāka sarunas par divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ar Latviju, Lietuvu un Poliju. Kopumā dalībvalstis ziņoja par ļoti ciešu sadarbību ar Kosovu atpakaļuzņemšanas jomā. Viena dalībvalsts uzsvēra, ka ir vajadzīgi uzlabojumi attiecībā uz noteiktiem atpakaļuzņemšanas pieprasījumiem, kas kopš 2018. gada arvien biežāk tiek noraidīti, *inter alia* tāpēc, ka netiek veikta reģistrācija biometriskajās datubāzēs, vai civilstāvokļa aktu reģistra neprecizitāšu dēļ.

Pēc *Frontex* ikgadējā uzaicinājuma Rietumbalkānu partnervalstu iestādēm piedalīties *Frontex* vadītās valsts darba grupas (VDG) sanāksmēs novērotāja statusā Kosovai tika piešķirts novērotājas statuss Alžīrijas, Marokas un Irākas VDG.

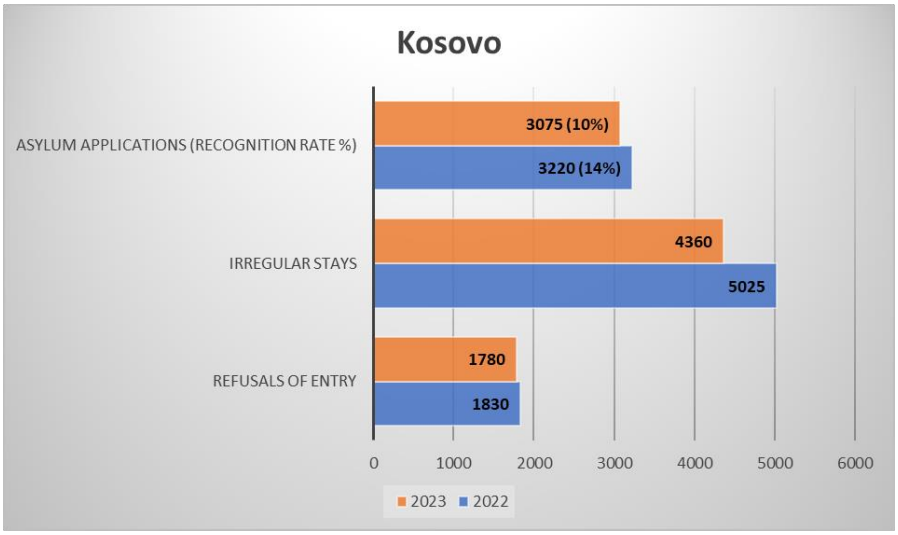
Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra (*EUAA*) un Iekšlietu ministrija 2022. gada martā parakstīja ceļvedi Kosovas un *EUAA* sadarbībai saistībā ar patvēruma un uzņemšanas sistēmas stiprināšanu saskaņā ar kopējiem patvēruma sistēmas standartiem un ES standartiem. 2024. gada martā ceļveža īstenošanas termiņš tika pagarināts par vienu gadu, ņemot vērā to, ka daži ceļvedī paredzētie mērķi joprojām ir būtiski.

4. Pārskats par tendencēm migrācijas, pagaidu aizsardzības, starptautiskās aizsardzības pieteikumu un atpakaļuzņemšanas jomā

Laikā no 2022. līdz 2023. gadam Kosovas pilsoņu skaits, kas ES dalībvalstīs iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu, nedaudz samazinājās (par 4,5 %), un 2022. gadā tika iesniegti 3220 pieteikumi salīdzinājumā ar 3075 pieteikumiem 2023. gadā. Atzīšanas līmenis 2022. gadā bija 14 % un 2023. gadā samazinājās līdz 10 %.

Dalībvalstis ziņoja, ka 2023. gadā Kosovas pilsoņi 176 gadījumos neatbilstīgi šķērsoja robežu, un tas ir būtisks uzlabojums, jo ir par 48 % mazāk nekā 2022. gadā (339), un tāda pati tendence ir vērojama saistībā ar Kosovas pilsoņu skaitu, kuri dalībvalstīs uzturas neatbilstīgi, proti, šādu personu skaits ir samazinājies par 13 % salīdzinājumā ar 2022. gadu (no 5025 personām 2022. gadā līdz 4360 personām 2023. gadā). Tādu ieceļošanas atteikumu skaits, ko dalībvalstis izdevušas Kosovas pilsoņiem, 2023. gadā samazinājās par 3 % (no 1830 atteikumiem 2022. gadā līdz 1780 atteikumiem 2023. gadā), iezīmējot pozitīvas izmaiņas šajā tendencē salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

2023. gadā izdoto atgriešanas lēmumu skaits (4565) saglabājās stabils salīdzinājumā ar 2022. gadu (4455), – bija vērojams neliels pieaugums par 2 %. 2023. gadā tika ziņots par 1465 Kosovas pilsoņu atgriešanas gadījumiem; salīdzinājumam – 2022. gadā bija 1540 šādu gadījumu (samazinājums par 5 %). Tāda pati tendence bija vērojama attiecībā uz atgriešanas rādītāju, kas pazeminājās no 35 % 2022. gadā līdz 32 % 2023. gadā.

Avots: *Eurostat*.

Tā kā pilnīgi *Eurostat* dati par 2024. gadu būs pieejami tikai 2025. gada vidū, vēl nav iespējams pilnībā novērtēt vīzu režīma liberalizācijas stāšanās spēkā ietekmi uz migrācijas un patvēruma tendencēm Šengenas zonā.

Tomēr dažas dalībvalstis ziņoja, ka kopš 2024. gada sākuma ir ievērojami pieaudzis Kosovas pilsoņu iesniegto nepamatotu patvēruma pieteikumu skaits. 2024. gada pirmajos septiņos mēnešos Kosovas pilsoņi ES dalībvalstīs ir iesnieguši 3905 pieteikumus (+ 108 % salīdzinājumā ar to pašu laikposmu 2023. gadā). Īstenojot iniciatīvas šā jautājuma risināšanai, Kosova un vietējā Šengenas sadarbības grupa ir sākušas diskusijas, lai izveidotu mehānismu informācijas apmaiņai starp dalībvalstu iestādēm (tai skaitā vietējām diplomātiskajām pārstāvniecībām) un Kosovas iestādēm nolūkā uzraudzīt tendences neatbilstīgas migrācijas un patvēruma jomā. Šī iniciatīva ietver arī Kosovas iekšējās komunikācijas kampaņas atjaunošanu, lai informētu par tiesībām un pienākumiem, kas attiecas uz ceļošanu uz Šengenas zonu, un Kosovas divpusējo sadarbību ar visvairāk skartajām ES dalībvalstīm.

5. Sabiedriskā kārtība un drošība

Kopš 2023. gada jūnija, ņemot vērā izlēmīgas rīcības trūkumu spriedzes mazināšanai Kosovas ziemeļos, ES attiecībā uz Kosovu īsteno vairākus pasākumus, kas ietekmē arī finansiālo atbalstu. Kosova 2023. gadā sāka īstenot grozījumus, kas 2022. gadā izdarīti krimināllietu un tieslietu tiesiskajā regulējumā, tai skaitā Kriminālkodeksā, Kriminālprocesa kodeksā, Korupcijas novēršanas aģentūras likumā un Likumā par aktīvu un dāvinājumu deklarēšanu, izcelsmi un kontroli. Kosova 2023. gadā izdarīja vēl citus grozījumus Kriminālkodeksā un Kriminālprocesa kodeksā. Minētie grozījumi palīdzēja vēl vairāk saskaņot Kosovas tiesisko regulējumu ar ES *acquis* šajās jomās. Kosova arī sāka izstrādāt jaunu korupcijas apkarošanas stratēģiju. 2023. gada jūnijā tika pieņemta valsts stratēģija un rīcības plāns terorisma novēršanai un apkarošanai 2023.–2028. gadam.

2023. gada oktobrī tika pieņemts Likums par īpašo prokuratūru, kas būtībā nodrošina juridisko pamatu īpašai izmeklēšanas vienībai Kosovas policijā Īpašās prokuratūras atbalstam. Šis likums arī nodrošina pamatu izveidot kopējas izmeklēšanas grupas, lai izmeklētu noziedzīgus nodarījumus, kas ir Īpašās prokuratūras kompetencē, un sauktu pie atbildības par tiem.

Kosovas un ES sadarbību drošības jomā stiprina darba vienošanās, kas 2020. gadā parakstīta starp Kosovu un Eiropolu, un to papildina īpaši nolīgumi par klasificētas informācijas apmaiņu un *SIENA* kanāla izmantošanu. Kosova kopš 2023. gada marta Eiropolā ir norīkojusi sadarbības koordinatoru. Kosovas policija arī piedalās *EMPACT* darbībās, un *EMPACT* 2024.–2025. gada ciklā Kosova ir apstiprinājusi dalību 12 operatīvajos rīcības plānos un 70 operatīvajās darbībās. Iestādes turpināja īstenot divpusējo īstenošanas kārtību ar ES attiecībā uz kopīgo rīcības plānu terorisma apkarošanai Rietumbalkānu reģionā.

Kosova arī turpina īstenot 2017. gadā parakstīto darba vienošanos ar Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūru (*CEPOL*). Kosova piedalās *CEPOL* darbībās, tostarp iesaistoties ES finansētajā projektā "Rietumbalkānu partnerība pret noziedzību un terorismu".

Kosova turpināja sadarbību ar *EUDA,* pamatojoties uz 2020. gada darba vienošanos, kā arī saistībā ar *IPA8* projektu.

6. Pamattiesības

Kopumā Kosovas konstitucionālais un tiesiskais regulējums garantē pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzību. Kosova iecēla valsts koordinatoru vardarbības ģimenē jautājumos un izveidoja centrālo

sekretariātu ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanai saskaņā ar Stambulas konvenciju. Cīņas pret dzimumu vardarbību jomā Kosova ieviesa jaunu programmu vainīgo rehabilitācijai un pieņēma krimināltiesību aktu grozījumus, ar kuriem palielināja sodus un noteica aizsardzības pasākumus tiesību aktu piemērošanai. Izdarot grozījumus Kriminālprocesa kodeksā, tika novērsti arī vairāki trūkumi saistībā ar procesuālo termiņu ievērošanu un aizstāvības pārstāvību. Jautājumi, kas joprojām rada bažas, cita starpā ir kavēšanās tiesvedībā un pārmērīgi ilga tiesvedība. Vēl nav pieņemts Civilkodekss, kas stiprinātu pilsoniskās tiesības un pamattiesības.

Valdība pieņēma stratēģiju kopienu tiesību aizsardzībai un veicināšanai, lai stiprinātu minoritāšu tiesības. Tomēr vairākas darbības negatīvi ietekmēja mazākuma kopienu tiesības un dzīves apstākļus Kosovas ziemeļos, piemēram, ekspropriācijas procesi, kas veikti, neievērojot juridiskās procedūras, Centrālās bankas noteikumi, kas ierobežo skaidras naudas darījumus valūtās, kuras nav *euro*, kā arī tādu serbu banku, serbu pasta nodaļu un Serbijas atbalstīto sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju slēgšana Kosovā, kas veica darbību ārpus Kosovas tiesiskā regulējuma. No Kosovas tiek gaidīts, ka tā aizsargās pašreizējos mehānismus, ar ko aizsargā mazākuma kopienu tiesības, un uzlabos to īstenošanu, un darīs to koordinēti un saskaņoti, izmantojot ES veicināto dialogu par attiecību normalizēšanu ar Serbiju. Ar ilgi gaidītu lēmumu Kosova īstenoja Konstitucionālās tiesas spriedumu par *Desan*/*Dečani* klostera zemes īpašumtiesībām.

2024. gada jūlijā Asambleja pieņēma jaunu Likumu par mediju regulatoru. Tas palīdz uzlabot mediju regulējumu un regulatora sniegumu. Tomēr Asamblejas grozījumos nav ņemta vērā lielākā daļa ES un citu starptautisko partneru ieteikumu. Joprojām pastāv bažas par regulatora neatkarību, pilnvarām un finansējumu, kā arī par tiesību aktu skaidrības un samērīguma trūkumu. Opozīcija iesniedz likumu pārskatīšanai Konstitucionālajā tiesā.

7. Ieteikumi

Kopumā Kosova joprojām izpilda vīzu režīma liberalizācijas prasības. Tomēr ir nepieciešami papildu centieni. Konkrētāk, ir jāturpina risināt šādus jautājumus:

a) jāsaskaņo Kosovas vīzu politika ar ES sarakstu ar trešām valstīm, kurām vajadzīga vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Kosovas, būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaudes ieviešana – jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kuri rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku –, īstenojot operatīvas un/vai administratīvas iniciatīvas (piemēram, robežšķērsošanas vietās) vai pieņemot valsts tiesību aktus;

b) jāturpina un jāstiprina iniciatīvas, kas nesen sāktas sadarbībā ar dalībvalstīm, lai risinātu jautājumu par nepamatotiem patvēruma pieteikumiem, ko Kosovas pilsoņi iesniedz dalībvalstīs, tai skaitā jāuzlabo izpratnes veicināšanas kampaņas, lai informētu par noteikumiem, ko piemēro ceļošanai uz Šengenas zonu, un jāveic stingrākas pārbaudes izceļojot;

c) jāturpina īstenot divpusējos atpakaļuzņemšanas nolīgumus, lai saglabātu pašreizējo labo sadarbības līmeni, un jācenšas noslēgt jaunus atpakaļuzņemšanas nolīgumus;

d) jāturpina īstenot tiesisko un politisko regulējumu tieslietu un krimināltiesību jomā;

e) jāturpina stiprināt mazākuma kopienu tiesību aizsardzību un uzlabot to īstenošanu.

2. VALSTIS, KURĀS BEZVĪZU REŽĪMS IR SPĒKĀ ILGĀK NEKĀ SEPTIŅUS GADUS

ALBĀNIJA

1. Vīzu politikas saskaņošana

Albānijai ir bezvīzu režīms ar 13 valstīm, kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza; septiņām no šīm valstīm (Armēnijai, Azerbaidžānai, Baltkrievijai, Kazahstānai, Kuveitai, Ķīnai, Turcijai) ir piešķirts pastāvīgs atbrīvojums no vīzu prasības, bet sešām valstīm vīzu režīmu ieceļošanai Albānijā tūrisma nolūkos atceļ sezonāli (Bahreinai, Katarai, Omānai, Saūda Arābijai un Taizemei no 2024. gada 16. marta līdz 31. decembrim, un Indonēzijai – no 2024. gada 1. aprīļa līdz 31. decembrim). Turklāt Albānijā bez vīzas var ieceļot arī trešo valstu pilsoņi, kuriem ir tāda 10 gadu uzturēšanās atļauja Apvienotajos Arābu Emirātos, kas ieceļošanas brīdī derīga vismaz vienu gadu.

2023. gada aprīlī Albānija svītroja Krieviju, Indiju un Ēģipti no sava saraksta, kurā iekļautas valstis, kas sezonāli atbrīvotas no vīzu prasības. Tomēr 2024. gada martā tā sarakstā iekļāva Indonēziju. 2024. gada maijā Albānija daļēji apturēja vīzu režīma atcelšanu ar Baltkrieviju attiecībā uz diplomātisko un dienesta pasu turētājiem. Tomēr šis bezvīzu režīms tiek saglabāts attiecībā uz visiem Baltkrievijas parastās pases turētājiem. 2024. gada jūlijā Albānija apturēja bezvīzu režīmu ar Gajānu attiecībā uz visiem pasu turētājiem.

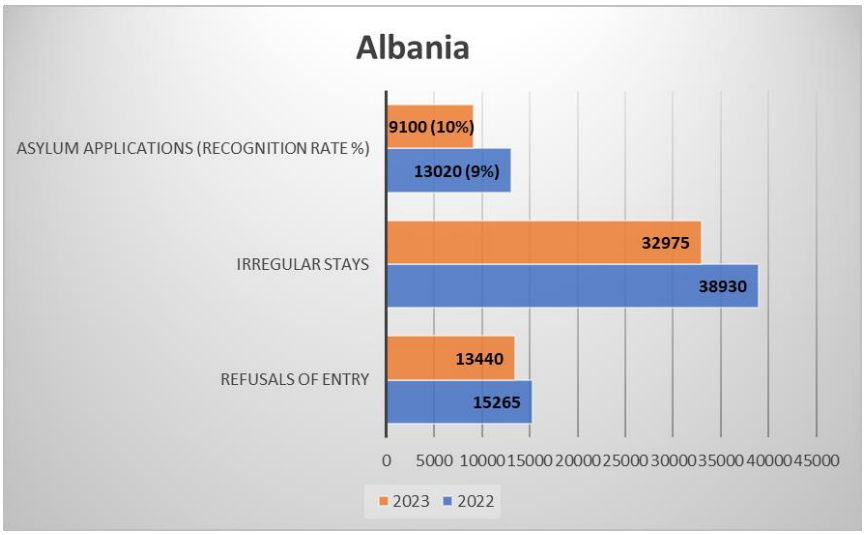
Albānijas vīzu politikas nesaskaņotība ar ES vīzu politiku palielina neatbilstīgas migrācijas risku uz ES Rietumbalkānu maršrutā. Komisija cer, ka Albānija panāks turpmāku progresu vīzu politikas saskaņošanā. Kā daļu no reformu programmas saskaņā ar izaugsmes plānu Albānija ir apņēmusies turpināt saskaņošanu ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, noderīgs un minimāls pagaidu pasākums būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaude, jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kas rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku.

2. Pārskats par tendencēm neatbilstīgas migrācijas, starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā

Starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits, ko dalībvalstīs iesnieguši Albānijas valstspiederīgie, laikā no 2022. līdz 2023. gadam samazinājās par 30 %, proti, 2023. gadā Albānijas valstspiederīgie ES dalībvalstīs iesniedza 9100 starptautiskās aizsardzības pieteikumu salīdzinājumā ar 13 020 pieteikumiem 2022. gadā. Atzīšanas līmenis 2022. gadā bija 9 %, un 2023. gadā tas nedaudz palielinājās (10 %).

Dalībvalstis ziņoja, ka 2023. gadā Albānijas valstspiederīgie 639 gadījumos neatbilstīgi šķērsojuši robežu, un tas ir par 14 % mazāk nekā 2022. gadā (746 gadījumi). Tāda pati tendence vērojama saistībā ar to atklāto Albānijas valstspiederīgo skaitu, kuri 2023. gadā dalībvalstīs uzturējušies nelikumīgi (32 975 valstspiederīgie), salīdzinājumā ar 2022. gadu (38 930) – jeb samazinājums par 15 %. To ieceļošanas atteikumu skaits, ko dalībvalstis izdevušas Albānijas valstspiederīgajiem, 2023. gadā samazinājās par 12 % (no 15 265 atteikumiem 2022. gadā līdz 13 440 atteikumiem 2023. gadā).

Izdoto atgriešanas lēmumu skaits 2023. gadā (17 415) samazinājās par 28 % salīdzinājumā ar 2022. gadu (24 165). 2023. gadā tika ziņots par 8235 Albānijas valstspiederīgo atgriešanas gadījumiem; salīdzinājumam – 2022. gadā bija 10 020 šādu gadījumu (samazinājums par 18 %). Atgriešanas rādītājs nedaudz pieauga no 41 % 2022. gadā līdz 47 % 2023. gadā, turpinot pēdējos gados vērojamo pozitīvo tendenci.

Avots: *Eurostat*.

3. Sadarbība migrācijas, robežu pārvaldības un atpakaļuzņemšanas jomā

Albānija turpināja sekmīgi iesaistīties ES rīcības plāna attiecībā uz Rietumbalkāniem īstenošanā. Albānija turpināja īstenot Integrētās robežu pārvaldības starpnozaru stratēģiju 2021.–2027. gadam un ar to saistīto rīcības plānu 2021.–2023. gadam. 2024. gada maijā Albānija pieņēma arī jaunu Valsts migrācijas stratēģiju 2024.–2030. gadam un ar to saistīto rīcības plānu 2024.–2026. gadam. Darbs saistībā ar šīm iniciatīvām bija vērsts uz migrācijas pārvaldības spēju palielināšanu un iestāžu un starptautisko sadarbību, un šajā jomā tika īstenoti seši projekti.

Attiecībā uz migrāciju un robežu pārvaldību tiek īstenotas kopīgas operācijas ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru (*Frontex*). Albānija 2023. gada 15. septembrī parakstīja jaunu statusa nolīgumu, kas stājās spēkā 2024. gada jūnijā un paredzēja iespēju *Frontex* izvietot jaunus Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgā korpusa darbiniekus pie Albānijas robežām ar trešām valstīm papildus tiem, kas kopš 2019. un 2021. gada ir izvietoti pie Albānijas sauszemes robežas ar Grieķiju un pie jūras robežas ar Itāliju. Kopumā dalībvalstis ziņoja par ciešu sadarbību ar Albāniju. Tirānā ir izvietots *Frontex* sadarbības koordinators ar reģionālajām pilnvarām, kas attiecas uz Albāniju, Kosovu un Ziemeļmaķedoniju.

Atpakaļuzņemšanas jomā Albānija turpināja īstenot ES un Albānijas atpakaļuzņemšanas nolīgumu, kā arī divpusējos atpakaļuzņemšanas nolīgumus. Tika izskatīti 407 ES dalībvalstu pieprasījumi par Albānijas pilsoņu atpakaļuzņemšanu (t. i., par 33 pieprasījumiem vairāk nekā 2022. gadā). Kopumā tiek ziņots, ka Albānija ir apmierinošā līmenī sadarbojusies ar dalībvalstīm atpakaļuzņemšanas jomā. Tikai divas dalībvalstis ziņoja, ka centieni atgriešanās jomā ir palielinājušies, tomēr sadarbības līmeņa paaugstināšanai var būt vajadzīgi papildu centieni.

2023. gadā dalībvalstis nelūdza *Frontex* nekādu papildu palīdzību iespējamo Albānijas valstspiederīgo identificēšanai un ceļošanas dokumentu iegūšanai. 2024. gadā pēc *Frontex* uzaicinājuma Rietumbalkānu valstīm piedalīties *Frontex* vadīto valstu darba grupu (VDG) sanāksmēs novērotāja statusā Albānijai tika piešķirts novērotājas statuss Alžīrijas, Bangladešas, Marokas un Somālijas VDG.

Albānija turpināja sadarbību ar *EUAA*. Albānijas ministrs 2024. gada oktobrī apstiprināja otro ceļvedi, kurā izklāstīta šī sadarbība un kurš aptver 2024.–2027. gadu.

4. Darbības, kas veiktas saistībā ar nepamatotiem patvēruma pieteikumiem

Albānija ir veikusi turpmākas darbības saistībā ar pasākumiem, kas īstenoti 2022. gadā un minēti

sestajā ziņojumā saskaņā ar vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu. Pēc iestāžu rīcības plāna "Par to, kā novērst Albānijas pilsoņu patvēruma meklēšanas fenomenu Šengenas / ES dalībvalstīs" pieņemšanas 2022. gadā Albānija 2023. gadā sāka to īstenot, pamatojoties uz iepriekšējo pozitīvo pieredzi šā fenomena risināšanā. Albānija arī turpināja īstenot īpašo divpusējo rīcības plānu, lai risinātu jautājumu par Albānijas patvēruma meklētājiem Francijā. Albānija ir arī turpinājusi pastiprināt to Albānijas pilsoņu pārbaudes, kuri šķērso savas valsts robežas, lai ceļotu uz Šengenas zonu. Īstenojot šos centienus, īpaša vērība tika pievērsta tādu nepilngadīgo pārbaudēm, kuri dodas uz ārvalstīm, tai skaitā pārbaudīti nepilngadīgo notariāli apliecinātie dokumenti pie robežas.

Albānija arī turpināja īstenot rīcības plānu, lai risinātu jautājumu par nepavadītiem Albānijas nepilngadīgajiem Itālijā.

Arī Albānijas robežpolicija un migrācijas policija iesaistījās intensīvā sadarbībā un informācijas apmaiņā ar partneriem reģionā, lai risinātu problēmu saistībā ar albāņu ceļošanu caur kaimiņvalstīm nolūkā meklēt patvērumu ES un tādējādi izvairīties no detalizētām pārbaudēm, ko piemēro Albānijas pilsoņiem, kuri izceļo no Albānijas.

5. Pilsonība apmaiņā pret ieguldījumu

Sestajā ziņojumā par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu tika ziņots, ka 2023. gadā Albānija paziņoja par savu lēmumu apturēt iniciatīvu, kas saistīta ar ieguldītājiem paredzētas pilsonības shēmas izveidi. Albānija patiešām nav izveidojusi ieguldītājiem paredzētu pilsonības shēmu un šai sakarā nav ziņojusi par jaunām norisēm. Komisija turpinās uzraudzīt šā jautājuma risināšanu.

6. Sadarbība drošības jomā

2023. gadā Albānija piedalījās 20 kopējās izmeklēšanas grupās, kuru mērķis bija apkarot dažādas organizētās noziedzības kategorijas, galvenokārt narkotiku tirdzniecību, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un datornoziedzību. Kopumā Albānija ir parādījusi labu sadarbības līmeni ar visām iesaistītajām valstīm. Cīņā pret organizēto noziedzību Albānija ir piešķīrusi īpašu nozīmi sadarbībai ar ES tiesībaizsardzības iestādēm – stiprinājusi un palielinājusi sadarbību ar partneru struktūrām reģionālā un starptautiskā līmenī. Šī sadarbība ietvēra policijas informācijas apmaiņu saistībā ar noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu narkotiku, nelikumīgas tirdzniecības, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas, ekonomisko un finanšu noziegumu, kibernoziegumu un smagu noziegumu jomā, un informācijas apmaiņa notika, izmantojot galvenokārt Interpola un Eiropola kanālus un *CARNIN* tīklu. Albānija 2023. gadā norīkoja darbā Eiropolā otru sadarbības koordinatoru.

2023. gadā Albānijas Valsts policija pastiprināja informācijas apmaiņu, palielinot ar starptautiskajiem partneriem kopīgoto *SIENA* ziņojumu skaitu.

Albānija joprojām ir aktīvākā trešā valsts, kas piedalās *EMPACT*. Albānijas Valsts policija ir līdzvadītāja operatīvajā darbībā "Darba grupa jautājumos par migrantu kontrabandu Riebumbalkānos". Pārskata periodā Albānijas Valsts policija piedalījās sešās vienotās rīcības dienās (VRD) saistībā ar migrantu kontrabandu, cilvēku tirdzniecību un ieroču tirdzniecību. Šīs operācijas un informācijas apmaiņa ar partneriem ir devušas pozitīvus rezultātus attiecībā uz konfiskāciju un vainīgo apcietināšanu. Visi VRD rezultāti ir paziņoti Eiropolam.

Sadarbība ar *CEPOL* ir notikusi Rietumbalkānu partnerības pret noziedzību un terorismu (*WB PaCT*) ietvaros. 2023. gadā *CEPOL* darbībās šajā projektā piedalījās 52 Albānijas Valsts policijas darbinieki no Kriminālpolicijas departamenta, Robežu pārvaldības un migrācijas departamenta un Terorisma apkarošanas direktorāta.

Albānija veiksmīgi īstenoja pasākumus, kas paredzēti kopīgajā rīcības plānā terorisma apkarošanai atbilstīgi tā pieciem mērķiem. Pirmais sešu mēnešu ziņojums par īstenošanu 2023. gadā Komisijai tika iesniegts 2023. gada oktobrī.

Albānija turpināja sadarbību ar *EUDA*, pamatojoties uz 2019. gada darba vienošanos, kā arī saistībā ar *IPA8* projektu.

7. Ieteikumi

Albānija ir centusies izpildīt lielāko daļu iepriekšējo Komisijas ieteikumu. Tomēr ir nepieciešams turpmāks progress un jārisina šādi jautājumi:

a) jāsaskaņo Albānijas vīzu politika ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Albānijas, būtu stingrākas bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo, jo īpaši to, kuri rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku, pārbaudes ieviešana, īstenojot operatīvas un/vai administratīvas iniciatīvas (piemēram, robežšķērsošanas vietās) vai pieņemot valsts tiesību aktus;

b) jāturpina un jāstiprina iniciatīvas, lai risinātu jautājumu par nepamatotiem patvēruma pieteikumiem ES, jo īpaši attiecībā uz nepavadītiem nepilngadīgajiem.

BOSNIJA UN HERCEGOVINA

1. Vīzu politikas saskaņošana

Bosnijai un Hercegovinai ir bezvīzu režīms ar septiņām valstīm, kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza, proti, Azerbaidžānu, Kataru, Krieviju, Kuveitu, Ķīnu, Saūda Arābiju (sezonāli) un Turciju.

Lai vēl vairāk pielāgotos ES vīzu politikai, Bosnija un Hercegovina 2023. gada septembrī ieviesa vīzu prasību Bahreinas pilsoņiem un 2024. gada martā – Omānas pilsoņiem, tādējādi samazinot savu bezvīzu režīmu sarakstu, kas neatbilst ES vīzu politikai. Tomēr Bosnija un Hercegovina arī atjaunoja savu sezonālo trīs mēnešu bezvīzu režīmu Saūda Arābijas pilsoņiem no 2024. gada jūnija līdz septembrim uz laiku, kas nepārsniedz 30 dienas.

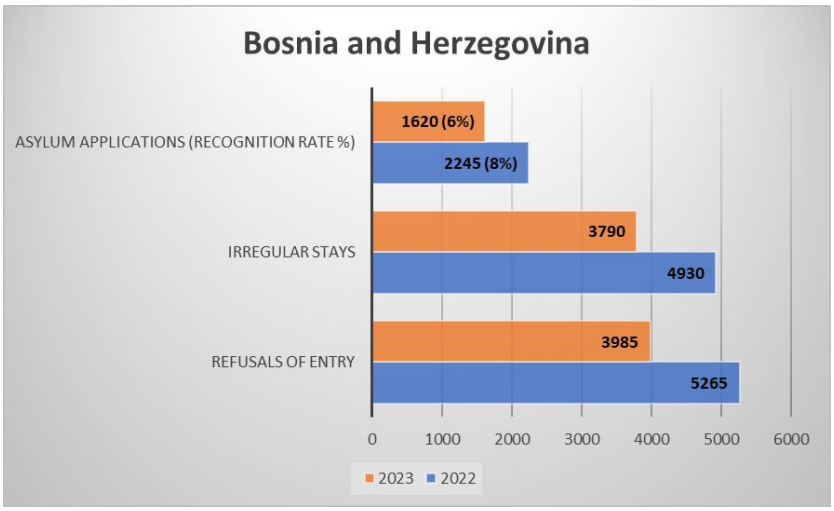
Bosnijas un Hercegovinas vīzu politikas nesaskaņotība ar ES vīzu politiku palielina neatbilstīgas migrācijas risku uz ES Rietumbalkānu maršrutā. Komisija no Bosnijas un Hercegovinas gaida turpmāku progresu vīzu politikas saskaņošanā, kā arī to, ka tiks uzņemtas stingras saistības attiecībā uz Bosnijas un Hercegovinas reformu programmu saskaņā ar izaugsmes plānu. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, vajadzīgs un minimāls pagaidu pasākums būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaude, jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kas rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku.

2. Pārskats par tendencēm neatbilstīgas migrācijas, starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā

2023. gadā Bosnijas un Hercegovinas valstspiederīgie dalībvalstīs iesniedza 1620 starptautiskās aizsardzības pieteikumus, kas ir par 28 % mazāk nekā 2022. gadā (2245), tādējādi turpinājās pozitīvā samazinājuma tendence kopš 2021. gada. Atzīšanas rādītājs pazeminājās no 8 % 2022. gadā līdz 6 % 2023. gadā.

2023. gadā dalībvalstis ziņoja, ka 20 gadījumos Bosnijas un Hercegovinas valstspiederīgie ir neatbilstīgi šķērsojuši ES ārējās robežas; salīdzinājumam – 2022. gadā tika ziņots par 22 šādiem gadījumiem. To 2023. gadā atklāto Bosnijas un Hercegovinas valstspiederīgo skaits, kas dalībvalstīs uzturas neatbilstīgi, samazinājās par 23 % (3790 neatbilstīgas uzturēšanās gadījumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 4930 gadījumiem 2022. gadā). Ieceļošanas atteikumu skaits 2023. gadā būtiski samazinājās (par 24 %) – no 5265 gadījumiem 2022. gadā līdz 3985 gadījumiem 2023. gadā.

Bosnijas un Hercegovinas valstspiederīgajiem izdoto atgriešanas lēmumu skaits (2430 lēmumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 2885 lēmumiem 2022. gadā) un atgriezto personu skaits (1210 personas 2023. gadā salīdzinājumā ar 1280 personām 2022. gadā) samazinājās attiecīgi par 16 % un 5 %. Atgriešanas rādītājs turpināja palielināties no 44 % 2022. gadā līdz 50 % 2023. gadā.

Avots: *Eurostat*.

3. Sadarbība migrācijas, robežu pārvaldības un atpakaļuzņemšanas jomā

2023. gada septembrī stājās spēkā jauns Likums par ārvalstniekiem. Bosnija un Hercegovina īsteno savu rīcības plānu migrācijas un patvēruma jomā 2021.–2025. gadam, kā arī stratēģiju un rīcības plānu integrētai robežu pārvaldībai 2019.–2023. gadam. 2024. gada vidū vēl nebija pieņemta jauna integrētas robežu pārvaldības stratēģija 2024.–2029. gadam. 2024. gada vidū vēl nebija pieņemts arī robežkontroles likuma projekts, kura mērķis ir saskaņošana ar ES *acquis*.

Sarunas starp Bosniju un Hercegovinu un Eiropas Komisiju par *Frontex* statusa nolīgumu sākās 2024. gada februārī un tika pabeigtas 2024. gada septembrī. Nolīgums tiks drīzumā parakstīts. *Frontex* sadarbības koordinatora, kas atrodas Belgradā, darbības joma joprojām ietver arī Bosniju un Hercegovinu.

Bosnija un Hercegovina turpināja kopumā ciešu sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā, pamatojoties uz nolīgumu ar ES, kas attiecībā uz vairumu dalībvalstu tiek īstenots efektīvi. Dažas dalībvalstis norādīja uz Bosnijas un Hercegovinas nepietiekamu sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā 2023. gadā (lai gan bija vērojami uzlabojumi salīdzinājumā ar 2022. gadu), kā rezultātā 55 % pieprasījumu iznākums bija pozitīvs.

Lai gan neatbilstīgas robežšķērsošanas gadījumu skaits uz ES Rietumbalkānu maršrutā kopumā samazinājās, maršrutā no Bosnijas un Hercegovinas uz Horvātiju bija vērojama augšupēja tendence – pirmajos deviņos 2024. gada mēnešos robežšķērsošanas gadījumu skaits bija aptuveni par 30 % lielāks nekā tajā pašā periodā 2023. gadā. 2024. gada pirmajos deviņos mēnešos gandrīz 90 % no visiem neatbilstīgas robežšķērsošanas gadījumiem Rietumbalkānu maršrutā tika reģistrēti uz šīs robežas. Pēc tam, kad tika slēgts maršruts no Serbijas uz Ungāriju, noziedzīgie tīkli pārcēla savu darbību uz maršrutu no Bosnijas un Hercegovinas uz Horvātiju.

Bosnijas un Hercegovinas iestāžu pārtverto neatbilstīgo migrantu skaits 2023. gadā palielinājās par 25 % salīdzinājumā ar 2022. gadu. Visvairāk bija Afganistānas, Marokas, Sīrijas, Pakistānas, Turcijas (tai skaitā to, kas izmantoja iespēju ceļot uz Bosniju un Hercegovinu bez vīzas), Bangladešas un Irānas pilsoņu.

Neatbilstīga ieceļošana īpaši ietekmē Horvātiju, kas ir vienīgā dalībvalsts, kurai ir robeža ar Bosniju un Hercegovinu. Horvātija intensīvi sadarbojas ar Bosniju un Hercegovinu robežu pārvaldības jomā, tai skaitā organizē kopīgas patruļas. Abas valstis piedalās arī Eiropola atbalstītajā darba grupā *ZeBRA*, kuras darbs ir vērsts pret migrantu kontrabandā iesaistītajām organizētās noziedzības grupām. Arī citas

ES dalībvalstis sniedza atbalstu Bosnijai un Hercegovinai migrācijas un robežu pārvaldības jomā, tai skaitā piedāvāja mācības (piemēram, par biometrijas izmantošanu) un tehniskās zināšanas saistībā ar gaidāmo iepriekšējas pasažieru informācijas un pasažieru datu reģistra (IPI/PDR) sistēmas un dokumentu datubāzes izveidi, lai uzlabotu viltotu dokumentu atklāšanu (darbs saistībā ar tiem turpinās).

Bosnija un Hercegovina turpināja veiksmīgo sadarbību ar Eiropas Savienības Patvēruma aģentūru (*EUAA*), lai gan ceļvedis 2024.–2025. gadam vēl nav pieņemts.

4. Sadarbība drošības jomā

Bosnija un Hercegovina turpināja sadarbību ar Eiropolu. 2023. gada jūnijā sāka darboties kontaktpunkts, un jūlijā uz Hāgu tika norīkots sadarbības koordinators. Tas ir būtisks solis. Kopš tā laika Bosnija un Hercegovina arvien vairāk izmanto Eiropola produktus un pakalpojumus un intensīvi apmainās ar informāciju *SIENA* saziņas sistēmā galvenokārt par cīņu pret narkotiku tirdzniecību, finanšu noziegumiem, organizētās noziedzības apkarošanu, migrantu kontrabandu un terorisma novēršanu. Bosnija un Hercegovina palielināja dalību *EMPACT* un 2023. gadā piedalījās 12 operatīvajās darbībās. Tika īstenota intensīva sadarbība ieroču un munīcijas nelikumīgas tirdzniecības apkarošanas jomā atbilstīgi *EMPACT* šaujamieroču prioritātei. Turpinājās arī sadarbība ar ES dalībvalstīm ar Interpola starpniecību.

Bosnija un Hercegovina turpināja īstenot terorisma apkarošanas stratēģiju 2021.–2026. gadam; 2023. gadā visos pārvaldības līmeņos tika pieņemti rīcības plāni. Ir panākts progress divpusējās vienošanās ar ES īstenošanā saistībā ar kopīgo rīcības plānu terorisma apkarošanai.

Kopš 2022. gada novembra ir spēkā terorisma un vardarbīga ekstrēmisma apkarošanas stratēģija, un 2023. gadā tika pieņemti rīcības plāni. Bosnija un Hercegovina 2024. gada februārī pieņēma Likumu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu (NILL/TFN), lai tādējādi panāktu saskaņotību ar ES *acquis* – proti, uzlabotu noteikumus par riska novērtēšanu, paredzētu pastāvīgas koordinācijas struktūras izveidošanu un noteikumus par riska novērtēšanu attiecībā uz NILL/TFN virtuālo aktīvu jomā –, kā arī tika pieņemts rīcības plāns 2024.–2027. gadam.

Bosnija un Hercegovina turpināja sadarbību ar *EUDA* saistībā ar *IPA8* projektu.

5. Ieteikumi

Lai izpildītu Komisijas iepriekšējos ieteikumus, Bosnija un Hercegovina ir veikusi vairākus pasākumus. Tomēr ir nepieciešams turpmāks progress un jārisina šādi jautājumi:

a) jāsaskaņo Bosnijas un Hercegovinas vīzu politika ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Bosnijas un Hercegovinas, cita starpā būtu stingrākas bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaudes ieviešana – jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kuri rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku –, īstenojot operatīvas un/vai administratīvas iniciatīvas (piemēram, robežšķērsošanas vietās) vai pieņemot valsts tiesību aktus;

b) ātri jāparaksta un jāratificē *Frontex* statusa nolīgums ar ES;

c) jāuzlabo robežu pārvaldības koordinēšana, lai steidzami risinātu jautājumu par neatbilstīgu robežšķērsošanu maršrutā, kas šķērso Bosniju un Hercegovinu.

MOLDOVAS REPUBLIKA

1. Vīzu politikas saskaņošana

Moldovai ir bezvīzu režīms ar 11 valstīm, kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza, proti, Armēniju, Azerbaidžānu, Baltkrieviju, Kataru, Kazahstānu, Kirgizstānu, Krieviju, Kubu, Tadžikistānu, Turciju un Uzbekistānu.

2023. gadā netika panākts progress virzībā uz lielāku saskaņotību ar ES vīzu politiku, bet 2024. gada aprīlī tika pārtraukts Moldovas un Ekvadoras nolīgums par bezvīzu ceļošanu. Sniedzot informāciju šā ziņojuma sagatavošanā, Moldova paziņoja, ka līdz pievienošanās dienai tā pilnībā saskaņos savu vīzu politiku ar ES vīzu politiku.

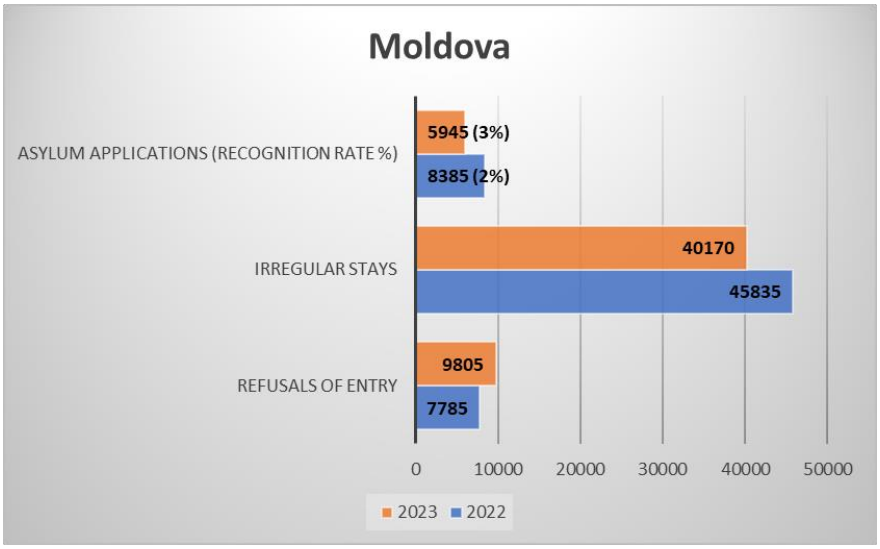
Komisija gaida no Moldovas turpmāku progresu vīzu politikas saskaņošanā. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Moldovas, būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaude, jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kas rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku.

2. Pārskats par tendencēm neatbilstīgas migrācijas, starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā

Laikā no 2022. līdz 2023. gadam Moldovas valstspiederīgo starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits dalībvalstīs samazinājās par 29 %, proti, 2022. gadā tika iesniegti 8385 pieteikumi salīdzinājumā ar 5945 pieteikumiem 2023. gadā. Atzīšanas līmenis 2023. gadā bija 3 %, salīdzinājumam – 2022. gadā tas bija 2 %.

2023. gadā to gadījumu skaits, kad Moldovas valstspiederīgie centušies neatbilstīgi šķērsot ES ārējās robežas, saglabājās ļoti mazs (20) (2022. gadā – 29). To atklāto Moldovas valstspiederīgo skaits, kas uzturas neatbilstīgi, samazinājās no 45 835 personām 2022. gadā līdz 40 170 personām 2023. gadā (samazinājums par 12 %). 2023. gadā ieceļošana dalībvalstīs tika atteikta 9805 Moldovas valstspiederīgajiem, kas ir par 26 % vairāk nekā 2022. gadā (7785).

2023. gadā Moldovas valstspiederīgajiem izdoto atgriešanas rīkojumu skaits saglabājās stabils (9120 rīkojumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 9125 rīkojumiem 2022. gadā), savukārt atgriešanas gadījumu skaits palielinājās par 37,5 % (3610 gadījumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 2725 gadījumiem 2022. gadā), palielinot atgriešanas rādītāju līdz 40 % 2023. gadā salīdzinājumā ar 29 % 2022. gadā.

Avots: *Eurostat*.

3. Sadarbība migrācijas, robežu pārvaldības un atpakaļuzņemšanas jomā

Moldova turpināja veicināt starptautisko sadarbību pārrobežu noziedzības apkarošanā *EMPACT* ietvaros. Moldova turpināja ciešu sadarbību ar dažādiem ES dalībniekiem – *Frontex*, Eiropolu, *CEPOL*, *EUDA* un Eiropas Savienības robežu palīdzības misiju Moldovā un Ukrainā (*EUBAM*), tai skaitā ar ES Iekšējās drošības un robežu pārvaldības atbalsta centra Moldovā starpniecību.

Robežu pārvaldības jomā Moldova 2023. gadā turpināja ciešāku sadarbību ar *Frontex*, pamatojoties uz 2022. gada martā noslēgto statusa nolīgumu, kas ļauj aģentūrai izvietot Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgā korpusa darbiniekus ar izpildpilnvarām. Konkrēti rezultāti cita starpā bija kopīgas operācijas "Moldova 2023" (pabeigta) un "Moldova 2024" (tiek īstenota) pie gaisa robežas (Kišiņevas lidosta) un sauszemes robežas ar Rumāniju un Ukrainu. Tas ir pirmais statusa nolīgums un pirmā kopīgā operācija ar izpildpilnvarām Austrumu partnerības valstī. Regulāra informācijas un izlūkdatu apmaiņa notiek, izmantojot *Frontex* vadīto reģionālo platformu "Austrumu partnerības riska analīzes tīkls" (*EaP-RAN*). Turklāt desmit Moldovas novērotāji uz ilgāku laiku tika norīkoti uz izraudzītām lidostām ES. Pamatojoties uz divpusējo sadarbības plānu 2022.–2024. gadam, tika sāktas Moldovas un *Frontex* iniciatīvas, kas saistītas ar IRP spēju veidošanu.

Kopš 2022. gada jūlija *Frontex* sadarbības koordinators Austrumu partnerības valstīs, kuram sākotnēji bija paredzēts uzturēties Kijivā, ir uz laiku norīkots uz Kišiņevu.

Turpinājās arī divpusēja sadarbība ar ES dalībvalstīm, tai skaitā Moldovas robežpolicijas darbinieku izvietošana ES dalībvalsts lidostā un uz citas ES dalībvalsts ārējās sauszemes robežas, mācības, tehnisko zināšanu nodošana un ievērojama daudzuma tehniskā aprīkojuma nodrošināšana, īstenojot ES finansētus projektus.

2023. gadā valstu iestādēm pārvietošanas krīzes ietekmes mazināšanai ES finansētu projektu ietvaros tika pārdalīti 4 miljoni EUR, lai stiprinātu vietējās robežu pārvaldības spējas – nodrošinātu aprīkojumu, infrastruktūru un attiecīgas mācības.

Gan *Frontex*, gan vairākas dalībvalstis Moldovas sadarbību atpakaļuzņemšanas un atgriešanas jomā novērtēja kā izcilu. Ceļošanas dokumenti tika izsniegti ātri un efektīvi; Moldovas iestādes piedāvāja arī pilnvērtīgu un efektīvu sadarbību atgriešanas operācijās, tai skaitā nodrošināja čarterreisus. Moldovas pavadīšanas speciālisti 2023. gada novembrī piedalījās mācībās par savākšanas atgriešanas operācijām, lai, sākot ar 2024. gadu, varētu piedalīties šajā operatīvajā darbībā.

4. Sadarbība drošības jomā

Drošības jomā Moldovai 2023. gadā otro gadu pēc kārtas nācās saskarties ar Krievijas agresijas kara pret Ukrainu plašāku ietekmi, kā arī ar pieaugošu hibrīdkaru, kiberdrošības uzbrukumiem un dažādiem pārrobežu noziedzības veidiem. 2024. gadā Moldovu turpināja ietekmēt vēl nepieredzēta ārvalstu iejaukšanās no Krievijas un tās pilnvaroto puses, jo īpaši saistībā ar 2024. gada prezidenta vēlēšanām un referendumu par pievienošanos ES.

2023. gadā ES un Moldovas sadarbība drošības jomā turpināja pastiprināties. Viens no šīs sadarbības elementiem bija ES Iekšējās drošības un robežu pārvaldības atbalsta centrs Moldovā ("ES drošības centrs"), kas sāka darbību 2022. gadā. 2023. gadā ES drošības centrs pievērsās šādām prioritārajām jomām: terorisma un vardarbīga ekstrēmisma, hibrīddraudu un narkotiku tirdzniecības apkarošana. 2023. gada maijā tika sākta civilā KDAP un ES partnerības misija (*EUPM*). Tās uzdevums ir uzlabot Moldovas drošības sektora noturību krīžu pārvarēšanas un hibrīddraudu jomās. Misijas ietvaros tiek

sniegtas konsultācijas un mācības, kā arī ir izveidota projektu vienība, kas piedāvā mērķtiecīgu operatīvo atbalstu.

Turpinājās sadarbība ar Eiropolu, un Moldova tiek mudināta turpināt izmantot pašreizējos instrumentus. Eiropola galvenajā mītnē ir norīkots Moldovas sadarbības koordinators, un kopš 2023. gada marta Moldovā ir norīkoti atsevišķi Eiropola darbinieki, lai sniegtu operatīvo atbalstu un apmainītos ar paraugpraksi, jo īpaši pārrobežu organizētās noziedzības jomā. Kopā ar Eiropolu *EMPACT* un ES drošības centra ietvaros tika īstenotas operatīvās darbības, kuru mērķis bija vērsties pret šaujamieroču, narkotiku un cilvēku tirdzniecību. Moldova izmantoja Eiropola smagās un organizētās noziedzības draudu novērtējuma (*SOCTA*) metodoloģiju, lai sagatavotu valsts novērtējumus par smagas un organizētas noziedzības draudiem 2022.–2023. gadā. 2023. gadā pastiprinājās informācijas apmaiņa ar Eiropolu. Moldova patlaban īsteno *EMPACT* operatīvos rīcības plānus 2024.–2025. gadam.

Laikposmā no 2023. gada marta līdz 2024. gada martam piecas kopējās izmeklēšanas grupas, kuru sastāvā bija Moldovas un ES dalībvalstu darbinieki un kurās piedalījās arī *Eurojust*, veica operatīvās darbības gan Moldovā, gan attiecīgajās ES dalībvalstīs. 2023. gada jūlijā Moldova iecēla *Eurojust* sadarbības prokuroru uz sešiem mēnešiem un pēc tam pagarināja tā norīkojuma laiku līdz 2024. gada 31. jūlijam.

2023. gadā Moldova veica ļoti intensīvu informācijas apmaiņu ar Interpolu. Aģentūra īstenoja arī vairākas mācību programmas, kas bija paredzētas Moldovas policijas darbiniekiem.

Turpinājās divpusēja sadarbība ar ES dalībvalstīm. Moldovai piedāvātā palīdzība ietvēra tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku mācības, tehniskās lietpratības un zināšanu apmaiņu, kā arī specializētas programmatūras piegādi. Trīs ES dalībvalstis sadarbojās ar Moldovu Dienvidaustrumeiropas Tiesībaizsardzības centra (*SELEC*) sadarbības ietvaros, un tiesībaizsardzības un drošības aģentūras veica vairākas kopīgas darbības/izmeklēšanas.

Korupcijas apkarošanas jomā 2023. gada oktobrī stājās spēkā jauns likums par trauksmes cēlēju aizsardzību, un 2023. gada decembrī Moldova pieņēma Valsts integritātes un korupcijas apkarošanas programmu 2024.–2028. gadam.

Moldova turpināja sadarbību ar *EUDA*, pamatojoties uz 2012. gada saprašanās memorandu, kā arī projekta *EU4MD II* kontekstā.

5. Ieteikumi

Moldova ir centusies izpildīt Komisijas iepriekšējos ieteikumus. Tomēr ir nepieciešams turpmāks progress un jārisina šādi jautājumi:

a) jāsaskaņo Moldovas vīzu politika ar ES sarakstu, kur uzskaitītas trešās valstis, kuru valstspiederīgajiem vajadzīga vīza; tas īpaši attiecas uz valstīm, kuras Eiropas Savienībai rada neatbilstīgas migrācijas vai drošības riskus;

b) jāturpina centieni, lai apkarotu organizēto noziedzību, īpašu uzmanību pievēršot šaujamieroču un narkotiku kontrabandas apkarošanai, cilvēku tirdzniecības apkarošanai un organizētās noziedzības finansiālajiem aspektiem.

MELNKALNE

1. Vīzu politikas saskaņošana

Melnkalnei ir bezvīzu režīms ar 11 valstīm, kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza; septiņām no šīm valstīm (Azerbaidžānai, Baltkrievijai, Ķīnai[29], Kuveitai, Katarai, Krievijai[30], Turcijai) ir piešķirts pastāvīgs atbrīvojums no vīzu prasības, bet četrām valstīm (Armēnijai, Ēģiptei, Kazahstānai, Saūda Arābijai) vīzu režīmu ieceļošanai Melnkalnē tūrisma nolūkos atceļ sezonāli – laikposmā no aprīļa līdz oktobrim.

Sezonāla vīzu režīma atcelšana, ko ieviesa 2023. gada aprīlī attiecībā uz Armēniju, Ēģipti, Kazahstānu, Saūda Arābiju un Uzbekistānu, zaudēja spēku 2023. gada 31. oktobrī. Visām minētajām valstīm, izņemot Uzbekistānu, atbrīvojums tika atjaunots 2024. gadā un ir spēkā no 2024. gada 1. maija līdz 31. oktobrim. Sezonāla vīzu režīma atcelšana nodrošina iespēju četru iepriekš minēto valstu pilsoņiem iebraukt Melnkalnē bez vīzas uz 30 dienām, ievērojot konkrētus nosacījumus. Tika ieviesta arī sezonāla vīzu režīma atcelšana uz laiku, kas nepārsniedz 10 dienas, attiecībā uz noteiktu trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem vismaz trīs gadus iepriekš ir bijusi Apvienotajos Arābu Emirātos izsniegta uzturēšanās atļauja.

Melnkalnes vīzu politikas nesaskaņotība ar ES vīzu politiku palielina neatbilstīgas migrācijas risku uz ES Rietumbalkānu maršrutā. Komisija gaida no Melnkalnes turpmāku progresu vīzu politikas saskaņošanā. Melnkalne savā reformu programmā saskaņā ar izaugsmes plānu ir apņēmusies turpināt saskaņošanu ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza, panākt to savu sistēmu un datubāžu sadarbspēju, ko izmanto pašreizējā vīzu apstiprināšanas sistēmā, sākt darbu saistībā ar biometrisko datu vākšanu, kā arī ieviest papildu drošības pasākumus, lai pārbaudītu trešo valstu valstspiederīgos, kuri ieceļo bez vīzas.

Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Melnkalnes, būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaude, jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kas rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku.

2. Pārskats par tendencēm neatbilstīgas migrācijas, starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā

Laikā no 2022. līdz 2023. gadam dalībvalstīs iesniegto Melnkalnes valstspiederīgo starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits samazinājās par 11 %, proti, 2023. gadā tika iesniegti 375 pieteikumi salīdzinājumā ar 420 pieteikumiem 2022. gadā. Atzīšanas līmenis 2023. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (4 %) saglabājās stabils, proti, 3 %.

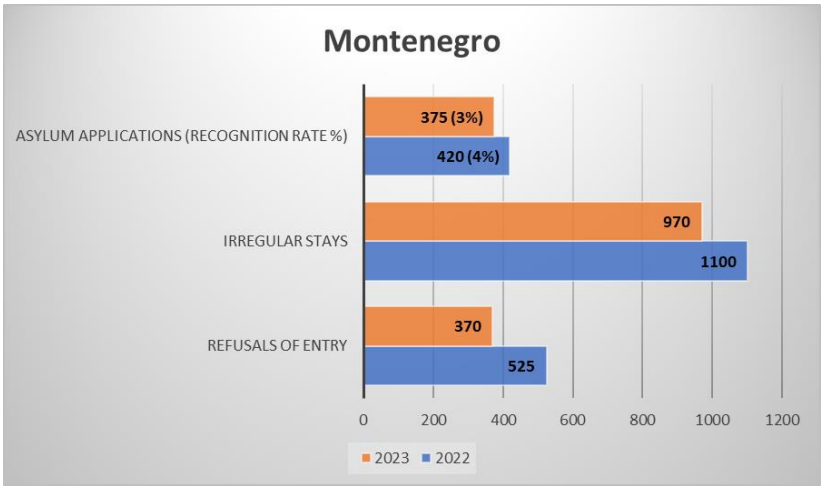
Dalībvalstis ziņoja, ka 2023. gadā Melnkalnes valstspiederīgie četros gadījumos neatbilstīgi šķērsoja robežu salīdzinājumā ar vienu gadījumu 2022. gadā. 2023. gadā atklāto to Melnkalnes valstspiederīgo skaits, kas uzturas neatbilstīgi, samazinājās par 12 % (no 1100 2022. gadā līdz 970 2023. gadā). 2023. gadā ieceļošanas atteikumu skaits attiecībā uz Melnkalnes valstspiederīgajiem dalībvalstīs samazinājās par 29,5 % (370 atteikumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 525 atteikumiem 2022. gadā).

---

[29] Ķīnas valstspiederīgie, kuriem ir derīgs ceļošanas dokuments, var uzturēties Melnkalnē līdz 30 dienām kā organizēta tūristu grupa, kas kopā ieceļo Melnkalnē, uzturas Melnkalnē un izbrauc no tās, ar nosacījumu, ka viņiem ir apliecinājums par samaksātu tūrisma vienošanos un pierādījums par nodrošinātu atgriešanos izcelsmes vai tranzīta valstī.

[30] Baltkrievijas un Krievijas valstspiederīgie var uzturēties Melnkalnē līdz 30 dienām ar derīgu ceļošanas dokumentu, ko izdevušas minētās valstis.

Tās valstspiederīgajiem izdoto atgriešanas lēmumu skaits samazinājās par 7 % (425 lēmumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 465 lēmumiem 2022. gadā), savukārt atgriezto personu skaits samazinājās par 26 % (215 personas 2023. gadā salīdzinājumā ar 290 personām 2022. gadā). Attiecīgi atgriešanas rādītājs samazinājās no 62 % 2022. gadā līdz 51 % 2023. gadā, pēdējos gados novēroto pozitīvo tendenci apvēršot pretējā virzienā.

Avots: *Eurostat*.

3. Sadarbība migrācijas, robežu pārvaldības un atpakaļuzņemšanas jomā

Melnkalne apmierinoši sadarbojās ar ES atpakaļuzņemšanas jomā. 2023. gadā netika ziņots par problēmām, un dalībvalstis nav iesniegušas nevienu pieprasījumu attiecībā uz ceļošanas dokumentu identificēšanu un iegūšanu, jo tiek uzskatīts, ka attiecīgie ES un Melnkalnes atpakaļuzņemšanas nolīguma noteikumi līdz šim ir īstenoti efektīvi un *Frontex* nav vajadzīga turpmāka palīdzība šajā jautājumā.

Pēc *Frontex* ikgadējā uzaicinājuma Rietumbalkānu partnervalstu iestādēm piedalīties *Frontex* vadītās valsts darba grupas (VDG) sanāksmēs[31] novērotāja statusā Melnkalnei tika piešķirts novērotājas statuss Alžīrijas, Bangladešas, Marokas un Irākas VDG.

Tiek ziņots arī par ciešu sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā ar trešām valstīm Rietumbalkānu reģionā. Neatkarīgi no nesenajiem informēšanas centieniem Melnkalne patlaban nav noslēgusi atpakaļuzņemšanas nolīgumu ne ar vienu galveno migrantu izcelsmes valsti.

Attiecībā uz sadarbību ar *Frontex* 2023. gada maijā starp Melnkalni un Eiropas Savienību tika parakstīts jauns statusa nolīgums par *Frontex* veiktajām operatīvajām darbībām. Nolīgums nodrošina iespēju organizēt kopīgas operācijas un izvietot Melnkalnē *Frontex* robežu pārvaldības vienības. Tas ietver operatīvo darbību veikšanu jebkurā robežšķērsošanas vietā un jebkur Melnkalnes teritorijā (ne tikai pie ES ārējās robežas, kā tas bija iepriekš), Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgā korpusa darbiniekiem strādājot kopā ar Melnkalnes robežpolicijas darbiniekiem, lai veiktu robežkontroles pienākumus, ar iespēju īstenot izpildpilnvaras. Tiek gatavota darba vienošanās, lai noteiktu pārvaldības kārtību *EUROSUR* satvara izmantošanai operatīvajās darbībās. Jaunā nolīguma īstenošana sākās 2023. gada 1. novembrī ar paplašināto kopīgo operāciju "KO Melnkalne, sauszeme, 2023". 2024. gada

[31] Trešām valstīm veltītas sanāksmes, kurās piedalās un kuras vada dalībvalstu pārstāvji (*Frontex* ir līdzvadītāja), lai apmainītos ar informāciju atgriešanas jomā.

KO papildus sniedz iespēju sadarbībā ar *Frontex* aktivizēt *ad hoc* sauszemes un jūras robežšķērsošanas vietas.

Ciešā sadarbība ar *Frontex* vēl vairāk nostiprināja Melnkalnes Koordinācijas centra spējas. Tika pilnveidota Melnkalnes Koordinācijas centra iekšējā organizācija, kā arī tika iegādāti vairāki transportlīdzekļi un patruļlaivas, tādējādi palielinot centra operatīvās spējas.

Melnkalne turpināja īstenot savu robežu integrētas pārvaldības stratēģiju un Šengenas rīcības plānu. Saskaņā ar Šengenas rīcības plānu tika veikta robežu pārvaldības aprīkojuma pakāpeniska modernizācija.

Melnkalne turpināja sadarbību ar *EUAA* saskaņā ar 2021. gada kopīgo ceļvedi, kura darbības laiks ir pagarināts līdz nākamā ceļveža sagatavošanas pabeigšanai. Vajadzību novērtējums otrajam ceļvedim tika veikts 2024. gada pavasarī. Ciešā sadarbība starp Melnkalni un *EUAA* jau ir devusi būtiskus rezultātus ceļveža īstenošanā, un tiek uzskatīts, ka tā ir nostiprinājusi Melnkalnes patvēruma sistēmu.

Attiecībā uz turpmāko darbu patvēruma jomā Melnkalne veido migrantu elektroniskās identificēšanas un reģistrācijas sistēmu, izmantojot projektu "Individuāls pasākums robežu integrētas pārvaldības spēju stiprināšanai Melnkalnē", ko finansē ES un īsteno *IOM*.

4. Sadarbība drošības jomā

Melnkalne turpināja aktīvi sadarboties ar Interpolu, Eiropolu, *CEPOL* un ES dalībvalstīm. Starptautiskās policijas sadarbības ar Eiropolu jomā 2023. gadā centieni bija vērsti uz to, lai apkarotu starptautisko kokaīna tirdzniecību un organizētās noziedzības grupējumus, tai skaitā smagus noziegumus un korupciju. 2023. gadā Melnkalne piedalījās 54 operatīvajās darbībās 10 *EMPACT* operatīvo rīcības plānu ietvaros. Turpinājās regulāra informācijas apmaiņa ar Eiropolu, izmantojot *SIENA*. Kopš 2015. gada Eiropolā darbojas sadarbības koordinators no Melnkalnes.

Lai sagatavotu analītiskus datus un izlūkdatus par kontrabandas tīkliem, Robežpolicijas Izlūkošanas lietu un riska analīzes departamentā ir izveidota cilvēku kontrabandas un pārrobežu noziedzības apkarošanas vienība. Robežpolicija 2023. gadā sadarbībā ar kompetentajiem prokuroriem un kriminālpoliciju sāka operatīvas izmeklēšanas darbības, kuru rezultātā tika sāktas vairākas jaunas *SIENA* lietas ar mērķi izmeklēt migrantu kontrabandistu grupas, kas veic kontrabandu cauri Melnkalnes teritorijai.

Melnkalne turpina īstenot pasākumus, kas noteikti ES un Melnkalnes kopīgā rīcības plāna terorisma apkarošanai Rietumbalkānu reģionā īstenošanas kārtībā.

2023. gada novembrī tika parakstīts atjaunināts divpusējais nolīgums starp Melnkalni un ES par Rietumbalkānu partnervalstu kopīgā rīcības plāna īstenošanu terorisma apkarošanai. Melnkalne turpina īstenot kopīgas darbības ar atsevišķiem Rietumbalkānu partneriem terorisma apkarošanas jomā.

Melnkalne turpināja sadarbību ar *EUDA* saistībā ar *IPA8* projektu.

5. Ieguldītājiem paredzētās pilsonības shēmas

Kā ziņots sestajā ziņojumā par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu, Melnkalnes ieguldītājiem paredzētā pilsonības shēma tika izbeigta 2022. gada 31. decembrī, taču Melnkalnes iestādes turpināja izskatīt pilsonības pieteikumus, kas bija iesniegti pirms shēmas darbības izbeigšanas datuma.

Melnkalne 2023. gadā izskatīja 423 pieteikumus (par 423 pieteikuma iesniedzējiem un 927 ģimenes locekļiem) un piešķīra pilsonību 701 personai. No šīs 701 personas 396 personām ir Krievijas Federācijas pilsonība un 65 personām – Ķīnas Tautas Republikas pilsonība. Pilsonību piešķīra personām, kam bija citu tādu trešo valstu valstspiederība, uz kurām attiecas vīzu prasība (Dienvidāfrika, Turcija, Libāna, Pakistāna, Indija, Baltkrievija, Filipīnas, Indonēzija, Kambodža, Kazahstāna, Malaizija, Nigērija, Saūda Arābija, Tunisija, Uzbekistāna). Melnkalne ziņoja, ka attiecībā uz visām personām, kurām pēc tam ir piešķirta Melnkalnes pilsonība un kuras ir iekļautas to personu sarakstā, kam piemēro starptautiskus ierobežojošus pasākumus, valdība ir apņēmusies sākt tiesvedību par Melnkalnes pilsonības zaudēšanu saskaņā ar likumu.

Šajā sakarā Komisija turpinās uzraudzīt jebkuras norises, līdz būs apstrādāti visi neizskatītie pieteikumi.

6. Ieteikumi

Melnkalne ir centusies izpildīt Komisijas iepriekšējos ieteikumus. Tomēr ir nepieciešams turpmāks progress un jārisina šādi jautājumi:

a) jāsaskaņo Melnkalnes vīzu politika ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Melnkalnes, cita starpā būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaudes ieviešana – jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kas rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku –, īstenojot operatīvas un/vai administratīvas iniciatīvas (piemēram, robežšķērsošanas vietās) vai pieņemot valsts tiesību aktus;

b) jānodrošina, ka neizskatītie pieteikumi saskaņā ar nesen izbeigto ieguldītājiem paredzēto pilsonības shēmu tiek pārbaudīti un apstrādāti saskaņā ar augstākajiem iespējamiem drošības standartiem un ka tiek atsaukta pilsonība, kas saskaņā ar minēto shēmu piešķirta personām, uz kurām attiecas starptautiski ierobežojoši pasākumi.

ZIEMEĻMAĶEDONIJA

1. Vīzu politikas saskaņošana

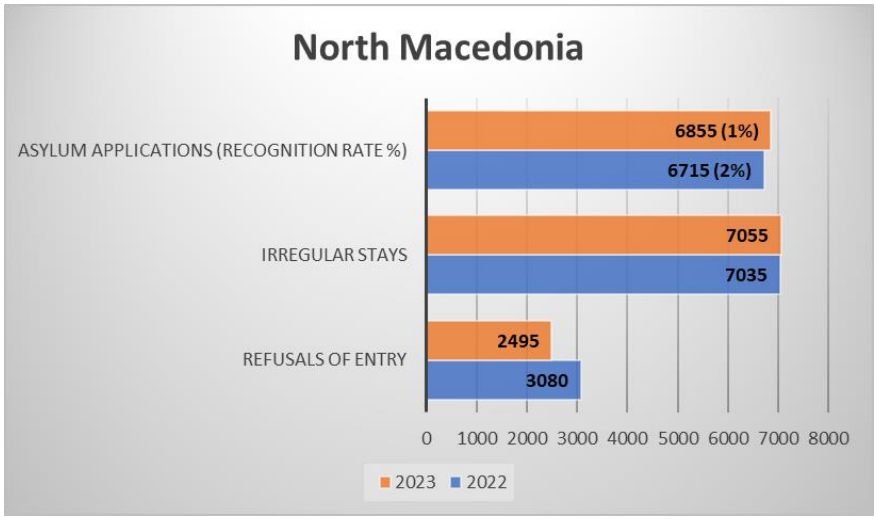
Joprojām ir tikai viena trešā valsts, kurai ar Ziemeļmaķedoniju ir bezvīzu režīms un kuras valstspiederīgajiem ir vajadzīga vīza ieceļošanai ES, un tā ir Turcija. Šī situācija nav mainījusies salīdzinājumā ar sesto ziņojumu saskaņā ar vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu. Visi pārējie pasākumi, kas veikti 2023. gadā, lai panāktu progresu vīzu politikas saskaņošanā, 2024. gadā ir saglabāti. Konkrētāk, 2023. gada janvārī Ziemeļmaķedonija atjaunoja vīzu prasību Botsvānas un Kubas valstspiederīgajiem. Turklāt 2023. gada martā beidzās un netika pagarināts lēmums uz laiku atļaut Azerbaidžānas valstspiederīgajiem ieceļot Ziemeļmaķedonijā bez vīzas.

2. Pārskats par tendencēm neatbilstīgas migrācijas, starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā

2023. gadā Ziemeļmaķedonijas valstspiederīgo dalībvalstīs iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits pieauga par 2 % – 2023. gadā tika iesniegti 6855 pieteikumi salīdzinājumā ar 6715 pieteikumiem 2022. gadā. Atzīšanas līmenis bija 1 % (salīdzinājumam – 2022. gadā tas bija 2 %).

2023. gadā ES līmenī tika ziņots par 12 gadījumiem, kad Ziemeļmaķedonijas valstspiederīgie neatbilstīgi šķērsojuši robežu; 2022. gadā bija deviņi šādi gadījumi. To 2023. gadā atklāto to Ziemeļmaķedonijas valstspiederīgo skaits, kas uzturas neatbilstīgi, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu saglabājās stabils – 7055 neatbilstīgas uzturēšanās gadījumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 7035 gadījumiem 2022. gadā. Ieceļošanas atteikumu skaits samazinājās par 19 % no 3080 atteikumiem 2022. gadā līdz 2495 atteikumiem 2023. gadā.

Pagājušajā gadā pirmo reizi bija vērojama Ziemeļmaķedonijas valstspiederīgajiem izdoto atgriešanas lēmumu skaita samazināšanās tendence (3015 lēmumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 3150 lēmumiem 2022. gadā, kas ir samazinājums par 4 %), savukārt atgriezto personu skaits palielinājās par 20,5 % (1965 personas 2023. gadā salīdzinājumā ar 1630 personām 2022. gadā). Dalībvalstis ziņoja par labu sadarbību atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā, un atgriešanas rādītājs 2023. gadā palielinājās par 65 % atgriešanas gadījumu salīdzinājumā ar 52 % 2022. gadā.

Avots: *Eurostat*.

3. Sadarbība migrācijas, robežu pārvaldības un atpakaļuzņemšanas jomā

Saskaņā ar 2022. gada statusa nolīgumu sadarbība robežu pārvaldības jomā starp Ziemeļmaķedoniju un *Frontex* pārskata periodā bija nemainīgi augstā līmenī (*Frontex* darbiniekus norīkoja uz Ziemeļmaķedoniju 2023. gadā pēc nolīguma noslēgšanas). Statusa nolīgums tiek sekmīgi īstenots, realizējot *Frontex* kopīgo operāciju "Ziemeļmaķedonija". Ziemeļmaķedonija regulāri piedalās arī citās *Frontex* kopīgajās operācijās, kā arī vienotās rīcības dienās.

Kopumā dalībvalstis ziņoja par labu sadarbību robežu pārvaldības un atpakaļuzņemšanas jomā, lai gan rezultāti pie sauszemes robežām varētu būt labāki un atpakaļuzņemšanas jomā uzlabojumus varētu panākt gan rezultātu, gan arī termiņu ziņā.

2023. gadā dalībvalstis *Frontex* nav pieprasījušas nekādu papildu palīdzību saistībā ar ceļošanas dokumentu identificēšanu un iegūšanu. Tas varētu liecināt par to, ka ES un Ziemeļmaķedonijas atpakaļuzņemšanas nolīguma attiecīgie aspekti tiek īstenoti efektīvi. Pēc *Frontex* ikgadējā uzaicinājuma Rietumbalkānu partnervalstu iestādēm piedalīties *Frontex* vadītās valsts darba grupas (VDG) sanāksmēs novērotāja statusā Ziemeļmaķedonija tika piešķirts novērotājas statuss Alžīrijas, Bangladešas, Marokas un Irākas VDG.

Ir izstrādāta trešā versija ceļvedim par sadarbību, par ko *EUAA* vienojusies ar Ziemeļmaķedoniju 2023.–2025. gada periodā, un ceļvedis joprojām ir būtisks instruments patvēruma un uzņemšanas sistēmas stiprināšanai.

2024. gada oktobrī Ziemeļmaķedonija kļuva par novērotāju Eiropas Migrācijas tīklā (ES migrācijas un patvēruma ekspertu tīkls).

4. Sadarbība drošības jomā

Sadarbības un informācijas apmaiņas ar Eiropolu līmenis ir labs, un 2023. gadā tas paaugstinājās. Kopš 2015. gada Eiropolā darbojas sadarbības koordinators no Ziemeļmaķedonijas. Ziemeļmaķedonijas tiesībaizsardzības iestādes sniedz informāciju par konfiscētajiem ieročiem un arestētajiem aizdomās turamajiem, kā arī sniedz atsauksmes, ja tas pieprasīts saistībā ar operacionālām darbībām. Ziemeļmaķedonija piedalās arī *EMPACT*.

2023. gadā salīdzinājumā ar 2022. gadu tika konstatēts būtisks aktivitātes pieaugums Ziemeļmaķedonijas un Eiropola regulārajā informācijas apmaiņā pēc noziedzības jomām. Palielinājās arī informācijas apmaiņa, izmantojot *SIENA* un *CT SIENA* (informācijas apmaiņa *CT SIENA* pieauga par 38 % salīdzinājumā ar 2022. gadu). Ziemeļmaķedonija turpināja piedalīties Eiropola analītiskajos projektos, kas sākti iepriekšējos gados, un laikposmā no 2023. līdz 2024. gadam pievienojās vēl trim projektiem.

Pašreizējā periodā Ziemeļmaķedonijas sadarbības koordinators, kas norīkots darbam Eiropolā, aktīvi piedalījās iknedēļas sanāksmēs, kas saistītas ar cīņu pret terorismu.

Ziemeļmaķedonija turpināja sadarbību ar *EUDA* saistībā ar *IPA8* projektu.

5. Ieguldītājiem paredzētās pilsonības shēmas

Ziemeļmaķedonijas pilsonības likums ļauj bez iepriekšējām uzturēšanās prasībām iegūt pilsonību personām, kuras pārstāv valsts "īpašas ekonomiskās intereses". 2023. un 2024. gadā šajā likumā grozījumi netika izdarīti. 2023. gadā netika pieņemts neviens lēmums par pilsonības pieteikumiem, pamatojoties uz īpašām ekonomiskajām interesēm, taču pieci pieteikumi tika iesniegti, un to izvērtēšana turpinās. Komisija atkārtoti uzsver, ka šā likuma īstenošanai nevajadzētu būt par pamatu tam, ka pilsonība tiek sistemātiski piešķirta apmaiņā pret ieguldījumu, jo to var izmantot, lai apietu ES

īstermiņa vīzu procedūru un ar to saistīto padziļināto individuālo migrācijas un drošības risku novērtējumu, un tādējādi ietekmēt bezvīzu režīmu.

6. Ieteikumi

Ziemeļmaķedonija ir centusies izpildīt lielāko daļu Komisijas iepriekšējo ieteikumu. Tomēr ir nepieciešams turpmāks progress un jārisina šādi jautājumi:

a) jāpabeidz Ziemeļmaķedonijas vīzu politikas pilnīga saskaņošana ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Ziemeļmaķedonija būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaudes ieviešana, īstenojot operatīvas un/vai administratīvas iniciatīvas (piemēram, robežšķērsošanas vietās) vai pieņemot valsts tiesību aktus;

b) jānodrošina, ka pilsonības pieteikumi saskaņā ar "īpašu ekonomisko interešu" likumu tiek izskatīti, rūpīgi pārbaudot pieteikuma iesniedzēju pagātni, un netiek pieļauta iespēja sistemātiski iegūt pilsonību, pamatojoties uz īpašām ekonomiskajām interesēm.

SERBIJA

1. Vīzu politikas saskaņošana

Serbijai ir bezvīzu režīms ar 16 valstīm, kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza, proti, Armēniju, Azerbaidžānu, Bahreinu, Baltkrieviju, Indonēziju, Jamaiku, Kataru, Kazahstānu, Kirgizstānu, Krieviju, Kuveitu, Ķīnu, Mongoliju, Omānu, Surinamu un Turciju.

Cenšoties labāk saskaņot savu vīzu politiku ar ES politiku, Serbija pieņēma lēmumu no 2022. gada oktobra līdz 2023. gada aprīlim ieviest pilnīgu vīzu režīmu attiecībā uz Bolīvijas, Burundi, Gvinejas-Bisavas, Indijas, Kubas un Tunisijas pilsoņiem.

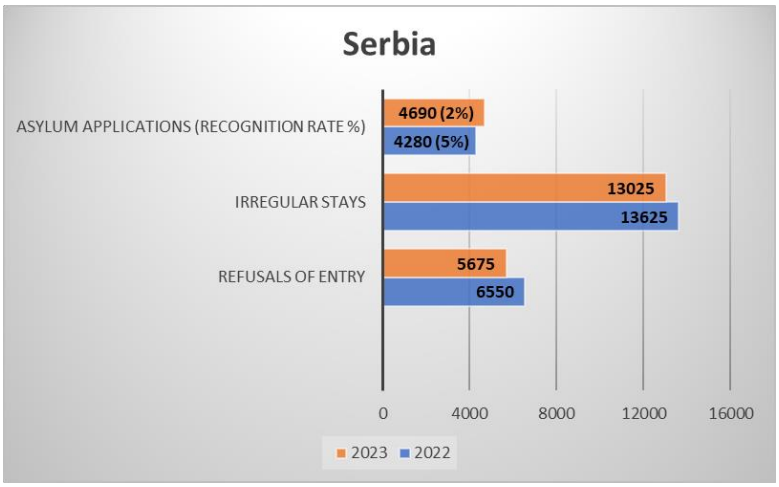
Serbija 2023. gada novembrī pieņēma Plānu vīzu režīma saskaņošanai ar ES vīzu politiku, kurā precizēts, ka saskaņošana attiecībā uz valstīm, kuru valstspiederīgajiem ieceļošanai ES ir vajadzīga vīza, notiks vienu gadu vai sešus mēnešus pirms Serbijas pievienošanās ES. Tomēr, tā kā vīzu politikas nesaskaņotība palielina neatbilstīgas migrācijas risku uz ES Rietumbalkānu maršrutā, Komisija no Serbijas gaida ātrāku progresu vīzu politikas saskaņošanā. Serbija savas reformu programmas ietvaros saskaņā ar izaugsmes plānu ir apņēmusies turpināt saskaņošanu ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Serbijas, būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaude, jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kas rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku.

2. Pārskats par tendencēm neatbilstīgas migrācijas, starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā

2023. gadā saglabājās iepriekšējo gadu tendence – Serbijas valstspiederīgie dalībvalstīs iesniedza 4690 starptautiskās aizsardzības pieteikumus, kas ir par 9,5 % vairāk nekā 2022. gadā (4280). Atzīšanas rādītājs pazeminājās no 5 % 2022. gadā līdz 2 % 2023. gadā.

Serbijas valstspiederīgo neatbilstīgas ES ārējās robežas šķērsošanas gadījumu skaits samazinājās par 34 % – no 32 gadījumiem 2022. gadā līdz 21 gadījumam 2023. gadā. To Serbijas valstspiederīgo skaits, kuri dalībvalstīs uzturas neatbilstīgi, turpināja samazināties – 13 025 personas 2023. gadā salīdzinājumā ar 13 625 personām 2022. gadā (samazinājums par 4 %). 2023. gadā to Serbijas valstspiederīgo skaitam, kam atteica ieceļošanu ES, bija tāda pati tendence, proti, tas samazinājās par 13 % (6550 valstspiederīgie 2022. gadā salīdzinājumā ar 5675 valstspiederīgajiem 2023. gadā).

Serbijas valstspiederīgajiem izdoto atgriešanas lēmumu skaits pieauga par 4 % (5835 lēmumi 2023. gadā salīdzinājumā ar 5630 lēmumiem 2022. gadā). Līdzīgi par 5 % pieauga atgriezto personu skaits (3505 personas 2023. gadā salīdzinājumā ar 3245 personām 2022. gadā), un atgriešanas rādītājs pieauga no 58 % 2022. gadā līdz 60 % 2023. gadā.

Avots: *Eurostat*.

3. Sadarbība migrācijas, robežu pārvaldības un atpakaļuzņemšanas jomā

Serbija turpināja sekmīgi sadarboties ar ES, īstenojot ES rīcības plānu attiecībā uz Rietumbalkāniem. 2023. gadā Serbija turpināja īstenot jauno integrētas robežu pārvaldības stratēģiju 2022.–2027. gadam un rīcības plānu 2022.–2024. gadam. Serbijas centieni aizsargāt savas robežas un vērsties pret migrantu kontrabandistiem, īstenojot īpašas policijas operācijas kopš 2023. gada oktobra, radīja plašu atturošu ietekmi visā reģionā, patlaban mazinot spiedienu un ietekmējot migrācijas maršrutus. Ir novērota pāreja uz Bosnijas un Hercegovinas un Horvātijas koridoru – galvenokārt tādēļ, ka bija grūtības šķērsot Serbiju, kā arī tādēļ, ka kontrabandisti pakāpeniski pielāgoja darbības jaunajai situācijai uz vietas.

Serbija turpināja sadarbību ar *Frontex* migrācijas un robežu pārvaldības jomā, pamatojoties uz darba vienošanos un statusa nolīgumu – tas ļauj norīkot Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgā korpusa darbiniekus ar izpildpilnvarām kopīgu operāciju ietvaros. Jauns statusa nolīgums tika parakstīts 2024. gada 25. jūnijā. Belgradā ir norīkots *Frontex* sadarbības koordinators ar reģionālajām pilnvarām, kas attiecas uz Serbiju, Bosniju un Hercegovinu un Melnkalni. *Frontex* un iesaistītās ES dalībvalstis turpināja norīkot pastāvīgā korpusa darbiniekus uz Serbijas sauszemes robežas posmiem ar Bulgāriju un Ungāriju.

Serbija turpināja sadarbību ar *EUAA*. Attiecīgais "ceļvedis" tika pagarināts uz 2023. gadu, un tas ir pamats sadarbībai ar *EUAA*. Ir izstrādāts trešais sadarbības ceļvedis 2024.–2026. gadam, bet tā galīgā apstiprināšana vēl nav pabeigta.

2023. gada martā Serbija kļuva par novērotāju Eiropas Migrācijas tīklā (ES migrācijas un patvēruma ekspertu tīkls).

Serbija turpināja sadarbību ar ES dalībvalstīm migrācijas un robežu pārvaldības jomā, pamatojoties uz divpusējiem/daudzpusējiem nolīgumiem. Sadarbības piemēri bija aprīkojums / tehniskā palīdzība, informācijas/statistikas apmaiņa (tai skaitā ziņojumu par viltotiem dokumentiem un pārrobežu noziedzību apmaiņa), riska analīze, kopīgas robežpatruļas (1342 šādas patruļas kopā ar Bulgāriju, Horvātiju, Ungāriju un Rumāniju), mācību kursi u. c. 2023. gadā tika sākta Serbijas, Austrijas un Ungārijas trīspusējā iniciatīva (pamatojoties uz 2022. gada novembra nolīgumu), lai pastiprinātu kontroli uz Serbijas robežas ar Ziemeļmaķedoniju, izveidojot kopīgu darba grupu, kuras sastāvā ir Austrijas, Ungārijas un Serbijas personāls, un apvienojot visu trīs valstu nodrošināto aprīkojumu.

Atpakaļuzņemšanas jomā *Frontex* un ES dalībvalstis ziņoja par kopumā labu sadarbību ar Serbiju.

Tomēr attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo (galvenokārt Afganistānas, Marokas un Sīrijas pilsoņu) atgriešanu jānorāda, ka Serbijas iestādes pieņēma tikai pusi ES dalībvalstu iesniegto pieprasījumu (1090 no 2198 pieprasījumiem).

4. Sadarbība drošības jomā

Serbija turpināja ciešu sadarbību ar Eiropolu, jo īpaši smagu noziegumu, organizētās noziedzības un terorisma apkarošanas jomā. Eiropola galvenajā mītnē joprojām ir norīkots Serbijas sadarbības koordinators. Eiropola koordinētā operatīvā sadarbība ar ES dalībvalstīm bija intensīva, arī organizējot kopējās izmeklēšanas grupas un īpašas daudznacionālas darba grupas, piemēram, operatīvo darba grupu *RAPAX*, kas pievēršas cīņai pret cilvēku tirdzniecību seksuālai izmantošanai starp Eiropu un Latīņameriku.

Serbija turpināja piedalīties *EMPACT*. Būtisks sadarbības ar Eiropolu aspekts ir regulāra informācijas apmaiņa, izmantojot *SIENA*. Serbijas policija arī turpināja sniegt informāciju Eiropola datubāzēm un analītiskajiem projektiem; Serbijas ieguldījums 2023. gadā palielinājās par 10 % salīdzinājumā ar 2022. gadu.

Serbijas sadarbība ar *CEPOL* 2023. gadā bija ļoti intensīva un tika īstenot gan mācību, gan arī personāla apmaiņas veidā, liekot uzsvaru uz kibernoziedzību, kriptovalūtām, viltus ziņām / dezinformāciju un policijas personāla digitālajām prasmēm.

Eurojust un Serbija turpināja ciešo sadarbību kriminālllietās, jo īpaši ar Serbijas sadarbības prokurora palīdzību. Serbija piedalījās arī kopējās izmeklēšanas grupās, ko atbalstīja *Eurojust*.

Serbija turpināja ciešu sadarbību ar Interpolu drošības jomā. Tika īstenota intensīva sadarbība ar kaimiņos esošajām ES dalībvalstīm, jo īpaši Horvātiju un Rumāniju, saistībā ar smagiem noziegumiem pierobežas teritorijās, tai skaitā migrantu un narkotiku kontrabandu, kā arī ieroču un munīcijas kontrabandu.

Serbija turpināja sadarbību ar *EUDA*, pamatojoties uz 2020. gada darba vienošanos, kā arī saistībā ar *IPA8* projektu.

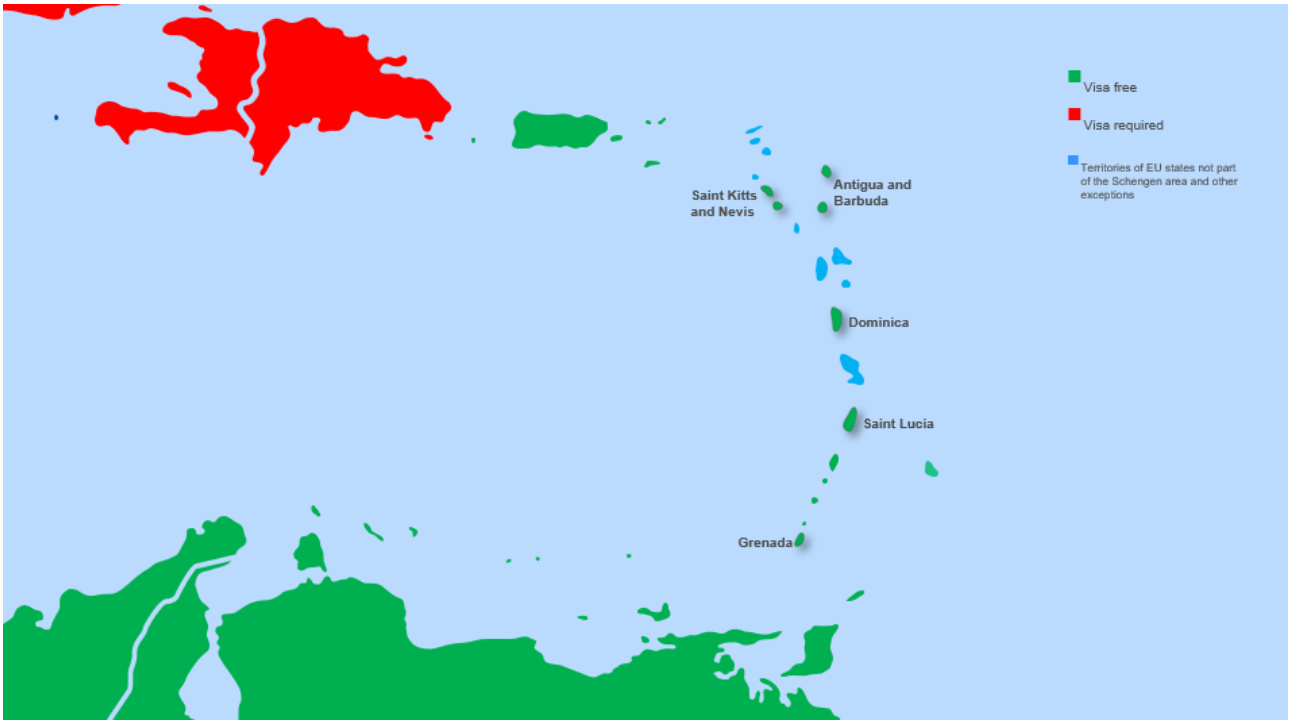
5. Ieteikumi

Serbija ir centusies izpildīt Komisijas iepriekšējos ieteikumus. Tomēr ir nepieciešams turpmāks progress un jārisina šādi jautājumi:

a) jāsaskaņo Serbijas vīzu politika ar to valstu ES sarakstu, kuru valstspiederīgajiem nepieciešama vīza. Kamēr nav panākta pilnīga saskaņošana, minimāls pagaidu pasākums, ko gaida no Serbijas, būtu stingrāka bezvīzu režīmā ieceļojušo trešo valstu valstspiederīgo pārbaudes ieviešana – jo īpaši to trešo valstu valstspiederīgo, kas rada drošības vai neatbilstīgas migrācijas risku –, īstenojot operatīvas un/vai administratīvas iniciatīvas (piemēram, robežšķērsošanas vietās);

b) pilnībā jāīsteno ES un Serbijas atpakaļuzņemšanas nolīguma klauzula par trešās valsts valstspiederīgajiem.

II. AUSTRUMKARĪBU VALSTIS

Komisija kopš 2020. gada sadarbojas ar piecām Austrumkarību reģiona bezvīzu režīma valstīm, kas īsteno ieguldītājiem paredzētas pilsonības shēmas (**Antigvu un Barbudu, Dominiku, Grenādu, Sentkitsu un Nevisu** un **Sentlūsiju**), lai iegūtu attiecīgu informāciju un datus par šīm shēmām.

Visās piecās valstīs darbojas dažādas ieguldītājiem paredzētas pilsonības shēmas, kas ietver galvenokārt tiešas iemaksas valsts budžetā vai ieguldījumus lielā infrastruktūrā, komunālajā infrastruktūrā vai nekustamā īpašuma projektos. Pirmā iespēja parasti ir finansiāli izdevīgāka, savukārt ar nekustamo īpašumu saistītā iespēja parasti ir saistīta ar lielāku ieguldījumu. Pieteikšanās pilsonībai process un izmantotās uzticamības un drošības pārbaudes visās piecās valstīs ir līdzīgas un ietver piecus galvenos pasākumus;

1) licencētiem tirgvedības aģentiem tiek uzticēts atrast ieinteresētu ieguldītājus trešās valstīs;
2) ieinteresētie ieguldītāji iesniedz pieteikumus ar pilnvarotu vietējo pārstāvju starpniecību, un tie iesniedz pieteikumus un pievienotos dokumentus ieguldītājiem paredzētas pilsonības shēmas struktūrai;
3) tiek veikta trīs līmeņu pārbaude attiecībā uz līdzekļu izcelsmi (to veic bankas), pieteikuma iesniedzēju identitāti, drošību un reputācijas profilu (to veic starptautiski uzticamības pārbaudes uzņēmumi) un drošības un imigrācijas riskiem (to veic *CARICOM* Kopīgā reģionālā komunikācijas centra Izpildes aģentūra noziedzības un drošības jomā – *JRCC*);
4) pamatojoties uz iepriekš minētajām pārbaudēm, ieguldītājiem paredzētas pilsonības shēmas struktūra apstiprina vai noraida pieteikumu;
5) attiecībā uz apstiprinātiem pieteikumiem galīgo lēmumu par pilsonības piešķiršanu pieņem kompetentais ministrs.

Kā izklāstīts 2023. gada oktobrī sagatavotajā sestajā vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma ziņojumā, no Komisijas novērtējuma izriet vairāki secinājumi, kas liecina, ka piecu valstu pārbaudes procedūras, iespējams, nav pietiekami rūpīgas, lai nodrošinātu, ka tiek noraidīti tādu personu pieteikumi, kas var radīt potenciālu drošības risku ES pēc tam, kad tās iegūst šo valstu pilsonību un tādējādi – bezvīzu piekļuvi ES.

Neviena no piecām valstīm neprasa uzturēšanos vai pat fizisku klātbūtni valstī pirms pilsonības piešķiršanas[32]. Tas nozīmē, ka sekmīgo pieteikuma iesniedzēju biometriskie dati nav reģistrēti. Turklāt visas piecas valstis dažādā mērā dod iespēju sekmīgiem pieteikuma iesniedzējiem mainīt vārdu pēc pilsonības iegūšanas apmaiņā pret ieguldījumu. Antigvā un Barbudā un Dominikā tas ir atļauts piecus gadus pēc pilsonības iegūšanas, Grenādā – pēc viena gada. Tomēr iepriekšējais vārds ir saglabāts pasē iedaļā "Novērojumi".

Kopš sestā ziņojuma publicēšanas attiecībā uz visu valstu shēmām jānorāda, ka **sekmīgo pieteikumu iesniedzēju skaits ir turpinājis palielināties, savukārt noraidīto pieteikumu skaits joprojām ir salīdzinoši mazs**, lai gan dažās valstīs ir konstatēta pieaugoša tendence. Turpmāk tabulā ir iekļauti dati, ko Komisijai iesniegušas piecas valstis[33].

	Antigva un Barbuda	**Dominika**	**Grenāda**	**Sentkitsa un Nevisa**	**Sentlūsija**
Kopējais saņemto pieteikumu skaits	3719 (2014.–2022. g.) 685 (2023. g.) 739 (2024. g., līdz 30. jūn.)	13 161 (2015.–2022. g.) 4068 2023. g. 2981 2024. g. (līdz 30. jūn.)	3151 (2014.–2022. g.) 1251 (2022. g.) 2297 (2023. g.) 138 (2024. g. līdz 31. jūl.)	17 668 (2015.–2022. g.) 1987 (2023. g.) 98 (2024. g. līdz 30. jūn.)	2013 (2015.–2022. g.) 4076 (2023. g.) 1226 (2024. g. līdz 30. apr.)
Noraidījumi	157 (2014.–2022. g.) 24 (2023. g.) 23 (2024. g.)	420 (2019.–2022. g.) 210 (2023. g.) 180 (2023. g.)	204 (2015.–2022. g.) 59 (2023. g.) 34 (2024. g.)	532 (2015.–2022. g.) 207 (2023. g.) 4 (2024. g.)	70 (2015.–2022. g.) 28 (2023. g.) 81 (2024. g.)
Kopējais izdoto pasu skaits	**7205** (2014.–2022. g.) **1191** (2023. g.) **198** (2024. g. līdz 30. jūn.)	**34 596** (2018.–2022. g., *2022. gada dati tiek pārbaudīti*) **9539** (2023. g.) **5484** (2024. g. līdz 30. jūn.)	**6479** (2014.–2022. g.) 2023.–2024. g. N/P	**35 577** (2015.–2022. g.) 2023.–2024. g. N/P	N/P

Sekmīgo pieteikumu iesniedzēju vidū joprojām lielākoties ir **valstspiederīgie, kuriem citādi būtu nepieciešama vīza, lai ieceļotu ES**. Saskaņā ar saņemto informāciju valstis, no kurām 2023.–2024. gadā bijis visvairāk sekmīgu pieteikumu, bija Irāna (1918), Ķīna (1099), Sīrija (747), Irāka

[32] Antigva un Barbuda ir ieviesušas pienākumu apmeklēt valsti trīs gadu laikā pēc pilsonības piešķiršanas, un citas valstis apsver iespēju ieviest līdzīgu pienākumu.

[33] Datu kopa nav pilnīga, un tajā ir vairākas neatbilstības. Pieteikumu kopskaits bieži vien ir mazāks par kopējo izsniegto pasu skaitu, jo pieteikumi var attiekties uz vairāk nekā vienu personu (piemēram, sekmīgs pieteikums ģimenei, kurā ir četras personas, tiek uzskatīts par vienu pieteikumu, bet tiek izdotas četras pases).

(425), Nigērija (308) un Libāna (149).[34] Sākoties Krievijas agresijai pret Ukrainu, visas piecas valstis ir apturējušas Krievijas un Baltkrievijas valstspiederīgo pieteikumu izskatīšanu. Tomēr 2023. gadā Grenāda joprojām nebija izskatījusi ievērojamu skaitu pieteikumu (aptuveni 2300 pieteikumi) no Krievijas valstspiederīgajiem, un tie tika izskatīti 2024. gadā[35].

Pēc sestā ziņojuma publicēšanas **Komisija ir turpinājusi sadarbību ar piecām valstīm gan politiskā, gan arī tehniskā līmenī**. Komisija 2024. gada 12. janvārī rīkoja augsta līmeņa tikšanos ar šo piecu valstu premjerministriem, kam 2024. gada janvārī sekoja Komisijas dienestu tehnisko faktu vākšanas misija reģionā un rakstveida informācijas apmaiņa.

Misijas laikā un saņemot atjaunināto informāciju, tika gūts apstiprinājums lielākajai daļai sestajā ziņojumā izklāstīto bažu, proti, ka **ieguldītājiem paredzētās pilsonības shēmas nevar būt ar nulles līmeņa drošības risku** un ka attiecīgās shēmas šīm piecām valstīm ir ekonomiski un politiski nozīmīgas.

Vienlaikus pēdējo mēnešu laikā visas piecas valstis ir izrādījušas lielāku izpratni par nepieciešamību stiprināt to uzticamības un drošības pārbaudes sistēmas un atvērtību būtiskiem uzlabojumiem ar to starptautisko partneru atbalstu. Konkrētāk, 2024. gada pirmajos mēnešos piecas valstis parakstīja **saprašanās memorandu, kas nodrošina satvaru sadarbībai, lai stiprinātu to sistēmu drošību**. Saskaņā ar memorandu šīs piecas valstis nolēma saskaņot minimālo ieguldījuma maksu, nosakot to 200 000 USD apmērā. Antigvai un Barbudai, Dominikai, Grenādai un Sentlūsijai tas nozīmēja pieaugumu par 100 % (salīdzinājumā ar iepriekšējo summu – 100 000 USD). Memorandā bija iekļauta arī apņemšanās kopīgot informāciju par pieteikumu iesniedzējiem, īstenot uzlabotus pārredzamības pasākumus, izveidot reģionālu regulējuma iestādi, stiprināt valstu drošības pārbaužu sistēmas un noteikt kopīgus standartus attiecībā uz aģentiem, tirgvedību un shēmu popularizēšanu.

Komisija turpinās cieši sadarboties ar piecām Austrumkarību reģiona valstīm un izvērtēs iepriekš minēto reformu īstenošanu saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu, proti, Vīzu regulas 8. panta 2. punkta d) apakšpunktu, kas paredz vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma iedarbināšanu paaugstināta riska vai tiešu draudu gadījumā dalībvalstu sabiedriskajai kārtībai vai iekšējai drošībai. Tiklīdz tiks pieņemts pārskatītais vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisms, Komisija pielāgos savu novērtējumu, pamatojoties uz jaunajiem noteikumiem. Katrā ziņā Komisija novērtējumā turpinās pienācīgi ņemt vērā vispārējās attiecības starp ES un attiecīgajām trešām valstīm, kā arī vispārējo politisko kontekstu.

[34] Ir jāatzīmē, ka šeit norādītie skaitļi par katru trešo valsti ir balstīti uz Austrumkarību valstu iesniegtajiem datiem par piecām galvenajām valstīm sekmīgu pieteikumu ziņā. Tāpēc ir iespējams, ka faktiskie skaitļi par katru trešo valsti ir nedaudz augstāki nekā tie, kas sniegti, pamatojoties uz šo datu vākšanu (t. i., dažas no šīm valstīm vienā vai vairākās Austrumkarību reģiona valstīs, iespējams, nav iekļuvušas galveno valstu pieciniekā). Visus šeit norādītos Irānas valstspiederīgo pieteikumus apstrādāja tikai Dominika.

[35] Grenāda informēja Komisiju, ka 2024. gada 16. septembrī vēl nav izskatīti 87 Krievijas valstspiederīgo pieteikumi.

III. LATĪŅAMERIKA

2023. gada maija paziņojumā par vīzām[36] viena no galvenajām izceltajām problēmām bija pieaugošais **patvēruma pieteikumu skaits, ko iesnieguši to trešo valstu valstspiederīgie, kuras ir atbrīvotas no vīzu prasības**. Bezvīzu režīma valstu valstspiederīgo patvēruma pieteikumiem bieži vien ir **zems atzīšanas līmenis**, un tādējādi tie rada ievērojamu slogu dalībvalstu patvēruma sistēmām: aptuveni 20 % (vairāk nekā 1,2 miljoni) no patvēruma pieteikumiem, kas ES iesniegti laikposmā no 2015. līdz 2023. gadam, iesniedza trešo valstu valstspiederīgie, kuri var ieceļot ES bez vīzas. Tas notiek laikā, kad dažu dalībvalstu uzņemšanas spējas ir sasniegušas robežu, ņemot vērā daudzo krīžu situāciju ģeopolitiskajā jomā un jo īpaši nepieciešamību integrēt lielo tādu personu skaitu ar pagaidu aizsardzību, kuras ir radušas patvērumu ES, jo Krievija turpina agresijas karu pret Ukrainu, kā arī pastāvīgi un neregulāri ierodas migranti no citām pasaules daļām.

Patvēruma meklētāji ir ne tikai no ES kaimiņvalstīm, kas regulāri tiek aplūkotas ziņojumos par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu, – kā redzams tabulās turpmāk, pēdējos gados vairākas ES dalībvalstis saskaras arvien pieaugošu tendenci, ka patvēruma meklētāji ir no bezvīzu režīma valstīm Latīņamerikā. Laikposmā no 2015. gada līdz 2024. gada pirmajam ceturksnim tādu patvēruma pieteikumu skaits, ko iesnieguši Latīņamerikas bezvīzu režīma valstu valstspiederīgie, ir ievērojami pieaudzis, radot situāciju, ka šādi pieteikumi veido **pusi no kopējā patvēruma pieteikumu skaita, ko iesnieguši trešo valstu valstspiederīgie, kuri ceļo bez vīzas (aptuveni 600 000 pieteikumu no aptuveni 1,2 miljoniem pieteikumu)**.

[36] Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par ES bezvīzu režīmu uzraudzību, COM(2023) 297 final.

1. tabula. Pirmreizēji patvēruma pieteikumi, 2015. gada janvāris – 2024. gada jūlijs. Avots: Eurostat.

Valsts	2015. g.	2016. g.	2017. g.	2018. g.	2019. g.	2020. g.	2021. g.	2022. g.	2023. g.	2024. g. janv.–jūl.
Kostarika	10	5	15	20	60	40	20	80	115	120
Salvadora	555	1765	2965	5040	9070	4230	1830	3580	2880	1540
Gvatemala	20	40	85	230	620	500	265	440	545	260
Hondurasa	220	475	1325	2770	7245	5670	2360	3260	4030	1580
Meksika	75	50	80	125	200	160	135	260	335	195
Nikaragva	45	65	165	1890	6530	3900	1365	2780	3235	1545
Panama	5	5	10	15	55	50	60	125	170	85
Argentīna	15	20	35	100	340	450	325	810	1475	985
Brazīlija	90	205	290	670	1605	1650	795	1555	1775	1245
Čīle	35	50	50	105	225	300	195	370	600	385
Kolumbija	270	1050	3935	10 045	31 850	29 055	13 140	42 420	62 015	31845
Paragvaja	15	15	30	80	375	370	250	740	1085	735
Peru	145	150	550	1515	6810	6140	3055	12 685	23 035	16135
Urugvaja	0	10	20	30	110	170	140	110	200	110
Venecuēla	775	4690	12 985	22 195	44 770	30 325	17 380	50 050	67 085	41740
KOPĀ	2275	8595	22 540	44 830	109 865	83 010	41 315	119 265	168 580	98505

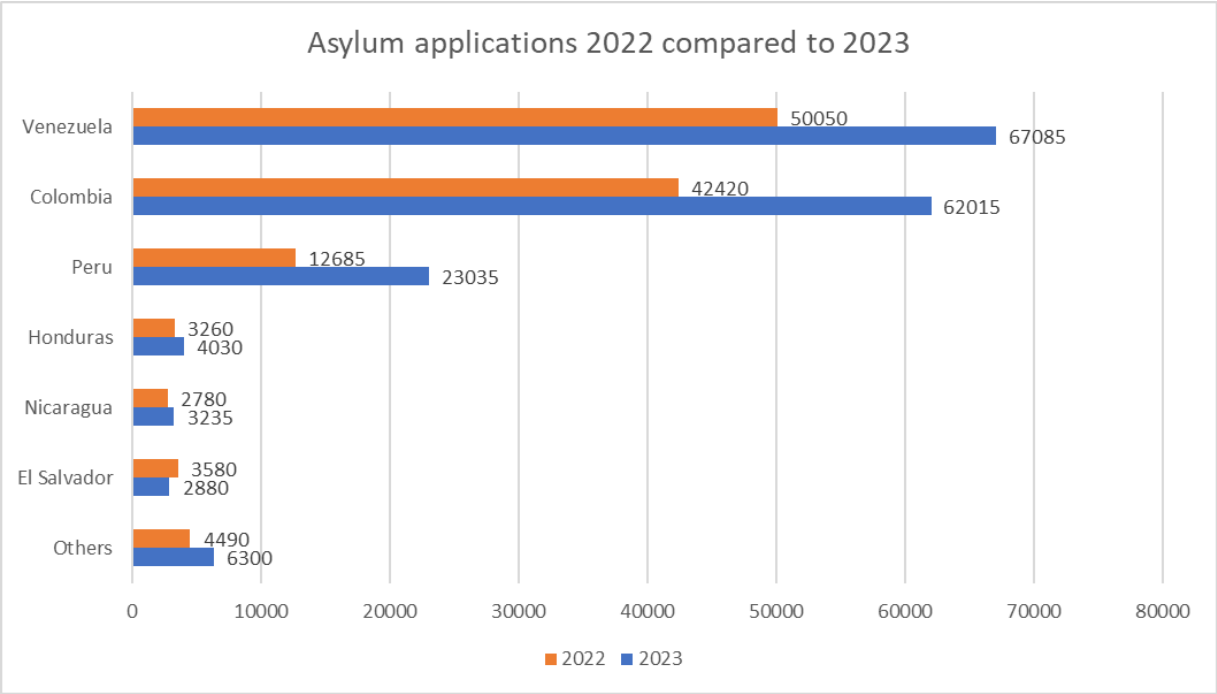
Valsts	Gads	Ieceļošanas atteikumi	Neatbilstīga uzturēšanās	Pirmreizēji patvēruma pieteikumi	Atzīšanas rādītājs[37]
Argentīna	**2022. g.**	350	1110	810	2 %
	2023. g.	335	1285	1475	4 %
Brazīlija	**2022. g.**	2825	4565	1555	8 %
	2023. g.	2380	4990	1775	9 %
Čīle	**2022. g.**	180	620	370	5 %
	2023. g.	210	700	600	4 %
Kolumbija	**2022. g.**	3600	9800	42 420	6 %
	2023. g.	3655	14 260	62 015	6 %
Kostarika	**2022. g.**	20	75	80	0 %
	2023. g.	20	85	115	11 %
Salvadora	**2022. g.**	165	650	3580	31 %
	2023. g.	130	720	2880	31 %
Gvatemala	**2022. g.**	115	285	440	17 %
	2023. g.	105	260	545	32 %
Hondurasa	**2022. g.**	515	2405	3260	17 %
	2023. g.	475	2490	4030	23 %
Meksika	**2022. g.**	190	695	260	12 %
	2023. g.	235	730	335	18 %
Nikaragva	**2022. g.**	425	1325	2780	25 %
	2023. g.	370	1080	3235	52 %
Panama	**2022. g.**	25	35	125	14 %
	2023. g.	25	40	170	6 %
Paragvaja	**2022. g.**	725	1265	740	5 %
	2023. g.	460	1800	1085	3 %
Peru	**2022. g.**	1155	3650	12 685	5 %
	2023. g.	990	4755	23 035	5 %
Urugvaja	**2022. g.**	30	190	110	3 %
	2023. g.	25	220	200	5 %
Venecuēla	**2022. g.**	250	2000	50 050	4 %
	2023. g.	405	2175	67 085	3 %[38]
KOPĀ/VIDĒJI (%)	**2022. g.**	10 555	28 670	119 265	10 %
	2023. g.	9835	35 590	168 580	14 %

2023. gadā 15 attiecīgo valstu valstspiederīgie iesniedza **168 580 pieteikumus** salīdzinājumā ar 119 265 pieteikumiem 2022. gadā. Tas ir **pieaugums par vairāk nekā 40 % viena gada laikā**.

37 Patvēruma atzīšanas rādītājs ietver ES regulētas aizsardzības formas (bēgļa statuss un alternatīvā aizsardzība) un neietver statusus aizsardzībai valsts līmenī (humanitāri apsvērumi). To aprēķina, pozitīvo pirmās instances lēmumu (ar kuriem piešķirts bēgļa statuss vai alternatīvā aizsardzība) skaitu dalot ar izdoto lēmumu kopējo skaitu.

38 2023. gadā 91 % pirmās instances lēmumu rezultējās ar valsts humanitārā statusa piešķiršanu Venecuēlas pieteikumu iesniedzējām (72 % 2022. gadā).

Lai gan ir saņemti patvēruma pieprasījumi no visu piecpadsmit reģiona valstu, uz kurām attiecas vīzu režīma atcelšana, valstspiederīgajiem, lielākais pieprasījumu skaits ir saņemts no Venecuēlas, Kolumbijas un Peru valstspiederīgajiem, turklāt ir vērojama augšupēja tendence, nākamās ir Hondurasa, Nikaragva un Salvadora. Pārējām valstīm pieteikumu skaits ir mazāks un pieauguma tendences nav tik būtiskas, tādējādi patlaban tās īpašas bažas nerada[39].

Avots: Eurostat.

Attiecībā uz **Venecuēlu** jānorāda, ka pēdējo trīs gadu laikā Venecuēlas valstspiederīgo starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits dalībvalstīs pastāvīgi pieaug, sasniedzot vairāk nekā 50 000 pieteikumu gadā. 2023. gadā tika iesniegti 69 540 pieteikumi salīdzinājumā ar 52 075 pieteikumiem 2022. gadā. Komisija atzīst, ka šīs tendences ir saistītas ar pašreizējo politisko un ekonomisko situāciju Venecuēlā, un atgādina par ES apņemšanos kopā ar tās starptautiskajiem partneriem atbalstīt miermīlīgu, demokrātisku un iekļaujošu Venecuēlas vadītu risinājumu krīzes izbeigšanai valstī.

Attiecībā uz **Kolumbiju** 2023. gadā Kolumbijas valstspiederīgie dalībvalstīs iesniedza 63 310 starptautiskās aizsardzības pieteikumus, kas ir par 46 % vairāk nekā 2022. gadā (43 370 pieteikumi). Komisija atzīst, ka šīs tendences ir saistītas arī ar to, ka Kolumbija uzņem gandrīz trīs miljonus bēgļu un migrantu no Venecuēlas. Kā norādīts kopīgajā paziņojumā, ES turpinās atbalstīt Kolumbiju un reģionu šīs migrācijas krīzes pārvarēšanā.

Attiecībā uz **Peru** jānorāda, ka laikposmā no 2022. līdz 2023. gadam strauji – par 81 % – pieauga dalībvalstīs iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits, – 2023. gadā tika iesniegti 23 280 pieteikumi salīdzinājumā ar 12 880 pieteikumiem 2022. gadā.

Hondurasas gadījumā 2023. gadā dalībvalstīs iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits bija 4065 pieteikumi salīdzinājumā ar 3335 pieteikumiem 2022. gadā, un tas bija pieaugums par 18 %.

Attiecībā uz **Nikaragvu** jānorāda, ka 2023. gadā dalībvalstīs tika iesniegti 3340 starptautiskās aizsardzības pieteikumi salīdzinājumā ar 2855 pieteikumiem 2022. gadā, un tas nozīmē, ka šādu

[39] Lai gan Brazīlijai ir vieni no lielākajiem rādītājiem reģionā ieceļošanas atteikumu un neatbilstīgas uzturēšanās ziņā, tas būtu jāņem vērā proporcionāli lielākam tās iedzīvotāju skaitam.

pieteikumu skaits pieauga par 15 %.

Salvadoras gadījumā 2023. gadā dalībvalstīs tika iesniegti 3060 starptautiskās aizsardzības pieteikumi salīdzinājumā ar 3770 pieteikumiem 2022. gadā, un tādējādi šādu pieteikumu skaits samazinājās par 19 %.

Lai nodrošinātu atbrīvojuma no vīzu prasības ilgtspēju, bezvīzu ceļošana būtu jāizmanto tikai īstermiņa uzturēšanās nolūkā. Komisijas dienesti sadarbībā ar EĀDD iesaistīsies dialogā ar reģiona valstīm, kas rada lielākās bažas, lai apmainītos ar informāciju un paraugpraksi, atbalstītu iestāžu centienus īstenot atbilstīgu robežkontroli izbraukšanas brīdī, īstenotu izpratnes veicināšanas kampaņas par tiesībām un pienākumiem saskaņā ar bezvīzu režīmu, kā arī īstenotu citus atbilstīgus pasākumus, lai novērstu lielā patvēruma pieteikumu skaita cēloņus. Komisija uzraudzīs iepriekš minēto pasākumu īstenošanu un ietekmi uz neatbilstīgas uzturēšanās gadījumu un patvēruma pieteikumu skaitu, ievērojot spēkā esošo regulējumu, proti, Vīzu regulas 8. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu, kas paredz iedarbināt vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu gadījumos, kad būtiski pieaug neatbilstīga migrācija vai nepamatotu patvēruma pieteikumu skaits.

Attiecībā uz ilgtermiņa uzturēšanos abām pusēm būtu jāpastiprina sadarbība likumīgu ceļu jomā un jāveicina savstarpēji izdevīgi mobilitātes pasākumi, kā norādīts kopīgajā paziņojumā “Jauna programma ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu attiecībām”.

Secinājums

Dalībvalstis kopumā ziņo par ciešu sadarbību ar visām partnervalstīm ES kaimiņu reģionos gan migrācijas, gan drošības jomā. Vairākām no šīm partnervalstīm ir jāturpina risināt jautājumu saistībā ar nepamatotiem patvēruma pieteikumiem, savukārt visām jāturpina panākt progresu vīzu politikas saskaņošanā, lai novērstu risku, ka trešo valstu valstspiederīgie bez vīzām ieceļo to teritorijā un pēc tam turpina neatbilstīgi ceļot uz ES.

Attiecībā uz ES kaimiņvalstīm turpmāki pasākumi pēc vīzu režīma liberalizācijas procesa pabeigšanas joprojām ir spēcīgs instruments reformu atbalstam un sadarbības veicināšanai ar ES migrācijas, robežu pārvaldības un drošības jomā. Komisija uzskata, ka Albānija, Bosnija un Hercegovina, Moldova, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija un Serbija ir centušās izpildīt vairākus ieteikumus, kas sniegti sestajā ziņojumā saskaņā ar vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu. Komisija uzskata, ka Ukraina un Kosova, kuru valstspiederīgajiem atbrīvojums no vīzu prasības piemērots pirms mazāk nekā septiņiem gadiem un par kurām vēl nepieciešams ziņojums attiecībā uz vīzu režīma liberalizācijas prasību izpildi, joprojām izpilda šīs prasības. Tomēr abām valstīm ir jāveic turpmāki pasākumi, lai izpildītu Komisijas ieteikumus. Attiecībā uz Gruziju, kuras valstspiederīgajiem arī tika piešķirts atbrīvojums no vīzu prasības pirms mazāk nekā septiņiem gadiem un par kuru vēl nepieciešams ziņojums par vīzu režīma liberalizācijas prasību izpildi, Komisija uzskata, ka, lai turpmāk tiktu izpildīti visi vīzu liberalizācijas kritēriji un lai izvairītos no vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma iespējamas aktivizēšanas, valstij steidzami jāveic turpmāki pasākumi, lai izpildītu Komisijas ieteikumus, jo īpaši pamattiesību aizsardzības jomā.

Turpināsies šā procesa cieša uzraudzība, tai skaitā organizētas augstākā līmeņa amatpersonu sanāksmes, kā arī regulāras Tieslietu, brīvības un drošības apakškomitejas sanāksmes. Ar vīzu režīma liberalizācijas prasībām saistīto jautājumu uzraudzība arī turpmāk tiks aplūkota Komisijas ikgadējos paplašināšanās ziņojumos.

Komisija arī turpinās sadarboties ar bezvīzu režīma valstīm Austrumkarību reģionā, kas īsteno ieguldītājiem paredzētās pilsonības shēmas, lai novērstu jebkādus iespējamus drošības riskus ES un tās dalībvalstīm, kā arī ar attiecīgajām Latīņamerikas valstīm, lai novērstu bezvīzu ceļošanas izmantošanu nepamatotu patvēruma pieteikumu iesniegšanai.